

POPIEZIAUS VELYKINIS SVEIKINIMAS

Velykų pirmą dieną popiežius Jonas Paulius II, kalbėdamas iš šv. Petro Bazilikos balkono Romoje, savo tradicinėje kalboje pareiškė viltį, kad mėlė ir gėris laimės pasaulyje prieš neapykantą ir blogį.

Popiežius palietė kelis aktualius pasaulinės politikos klausimus, pirmiausiai įtemptus santykius dėl Falklando salų. Pastaruoju metu, — pasakė popiežius, — šio sūnų įtemptas tarp dviejų valstybių, turinčių ilgalaikę krikščioniškas tradicijas, Argentinos ir D. Britanijos. Tas jau pareikalavo vieno žmogaus gyvybės ir gresia ginkluotu konfliktu su bašiomis pasaulinėmis. Pareiškiu nuostabią viltį ir kreipiuosi į abiejų kraštų vyriausybes, kad pasistengtų surasti kelią į taikingą ir garbingą susitarimą, kol dar yra laiko išvengti susidūrimo, kuris pareikalautų kraujo praliejimo.

Popiežius paminėjo taip pat karą tarp Irako ir Irano, kur abi tautos turi tiek daug nuostolių ir kančių. Po sveikinimų vakarų Europos kalbomis, popiežius prabilo lenkiškai ir savo tautą, pareiškdamas viltį, kad ji, kaip ir Kristus, prisikels iš numirusių.

Šv. Petro aikštėje buvo iki 400 tūkstančių maldininkų, suvažiavusių iš įvairių kraštų. Iškilnės be to buvo transliuojamos per televiziją į 27 kraštus.

ARKIVYSKUPAS MARCINKUS LONDONE

Londone lankėsi popiežiaus asmeninis palydovas arkivyskupas Paulius Marcinkus. Jis tarėsi su britų policijos atstovais dėl popiežiaus saugumo, jo vizito metu š. m. gegužės mėn. pabaigoje.

Nuvykęs į Canterbury, arkiv. Marcinkus tarėsi dėl popiežiaus vizito Canterbury katedroje sutrumpinimo. Anglikonų dvas išsijau norėtų, kad vizitas būtų kiek galima iškilmingesnis.

FALKLANDO KONFLIKTAS

Prez. Reagano deleguotas JAV Valstybės sekretorius A. Haig, aplankęs Londoną, Buenos Aires ir vėl Londoną, turėjo grįžti į Vašingtoną negalėdamas suderinti D. Britanijos ir Argentinos vyriausybų nusistatymus ginčijamam klausimui.

JAV vyriausybė, tarpininkaudama tarp abiejų jai draugiškų valstybių, atsidūrė labai keblioje padėtyje. Iš vienos pusės D. Britanija daro didelį spaudimą, kad JAV paremtų jos pastangas pašalinti Argentinos karines pajėgas iš Falklando salų; iš kitos pusės, Argentina primena prez. Reaganui, kad pagal Amerikos kraštų savitarpinės pagalbos sutartį (Rio de Žaneiro Sutartis), JAV privalo padėti Argentinai. Su taryje pasakyta, kad bet koks bet kurios Amerikos žemyno šalies užpuolimas turi būti laikomas agresija prieš visas Amerikos valstybes.

Specialiai sušaukta Britų parlamento posėdyje balandžio 14 d. min. pirmininkė M. Thatcher pakartojo, kad Britanija siekia taikingo sprendimo. Bet britų diplomatinės pastangos remia jėga. Todėl Britanijos laivynas plaukia salų link ir yra pasiruošęs blokadai.

Argentina taip pat sako, kad durys tebėra atviros deryboms, bet Argentinos vėliava turi plėvesuoti Falklando salose. Todėl Argentina ruošiasi ginkluotam susidūrimui.

Valst. sekretorius A. Haig balandžio 16 d. atvyko į Buenos Aires aptarti su Argentinos vyriausybe „naujas idėjas“ Falklando krizei išspręsti.

SOVIETAI APIE FALKLANDO SALŲ KRIZĘ

Sovietų spauda, kuri ligšiol beveik bešaukškai informavo apie D. Britanijos — Argentinos konfliktą dėl Falklando salų, nuo balandžio 11 d. pradėjo pulti D. Britanijos konservatorių vyriausybę, kad ji atkakliai priešinas dekolonizuoti minėtas salas. Dėl konflikto sovietai kaltina britus.

TASS pakartojo „Washington Post“ nuomonę, kad jeigu Anglija pradės karą veiksmus prieš Argentiną, daugelis Lotynų Amerikos šalių susitelks netik prieš D. Britaniją, bet ir prieš JAV.

J. SABALIAUSKAS SUŠAUDYTAS

TIESA (IV.II) pranešė, kad kun. L. Šapokos, Luokės klebono nužudymo byloje nuteistas mirties bausme J. Sabaliauskas, atmetus jo malonės prašymą, buvo sušaudytas. Kiti du kaltinamieji A. Lukša ir D. Mockevičius nuteisti po 15 metų laisvės atėmimu. Jų byla buvo aprašyta 1981 m. gruodžio 16 d. „Tiesoje“.

Kaltinamieji 1980 m. rudens naktį įsibrovė į Luokės kleboniją, nužudė septyniolikos metų kun. L. Šapoką ir kankino J. Kvietkų, S. Štrapielienę ir pensininkę A. Žilvitytę.

EGIPTĖ ĮVYKDYTAS TEISMO NUOSPRENDIS

Egipto prez. Mubarakui nepatenkinus malonės prašymus, balandžio 15 d. prez. Sadato žudikams buvo įvykdytas mirties nuosprendis. Leit. Chaled Istambouli ir seržantas Husein Abbas buvo sušaudyti, o trys civiliai pakantį Kairo centre kalėjime.

VOKIETIJOS — JAV SUTARTIS

Balandžio 15 d. Bonnoje buvo pasirašyta Vak. Vokietijos — JAV gynybos sutartis, pagal kurią reikalui esant Amerika galės daugiau negu dvigubai padidinti savo kariuomenę Vokietijoje.

AFGANISTANO LAISVĖS DIENA

Kovo 10 d. Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone, prezidentas Reaganas pasirašė deklaraciją, paskelbdamas kovo 21 dieną Afganistano Laisvės Diena. Į šias iškilmes buvo pakviesti įvairių etninių grupių, spaudos ir JAV Kongreso atstovai. Taip pat dalyvavo apie 30 Europos Parlamento narių. Europos Parlamento delegacijai vadovavo vicepirmin. dr. E. Klepč.

Iškilmėse dalyvavo ir žodį tarę buvęs JAV Valstybės sekretorius William P. Rogers, Vice prezidentas George Bush, Europos Parlamento vice pirmininkas Dr. E. Klepč bei Afganistano laisvės kovotojai, kuri įteikė prez. Reaganui laisvo Afganistano vėliavą, tardama, „tikiu, kad ateinančios Afganistano kartos bus laisvos“. Prez. Reaganas tarė stiprų Afganistano laisvės kovą remiantį žodį ir pasirašė deklaraciją. Vice prezidentas George Bush žodyje pabrėžė, kad ir Pabaltijo valstybės yra panašios aukos kaip Afganistanas.

Iš lietuvių dalyvavo Dr. K. Bobelis, taip pat ALTO, Lietuvių Bendruomenės, spaudos ir respublikonų partijos atstovai. Iškilmingas Afganistano Laisvės Dienos atidarymas įvyko kovo 21 d. prie Washingtono paminklo, Washingtone, taip pat Chicago, Los Angeles, New Yorke, Bostone ir kituose miestuose.

Po iškilnių Baltuosiuose Rūmuose, Valstybės Departamente įvyko politinis seminaras. Ten kalbėjo Valstybės Sekretoriaus pavaduotojas, ambasadorius W. J. Stoessel ir keli kiti aukštieji Valstybės Departamento pareigūnai.

Po to įvyko diplomatinis priėmimas.

SOVIETAI SIEKIA UŽVALDYTI VID. RYTUS

Saudi Arabijos naftos ministras šeikas Jamani, lankydamasis Bonoje ir kalbėdamasis verslininkų konferencijoje, balandžio 7 d. pasakė, kad Sov. Sąjungos siekimai nepasikeitė. Kremlius nori valdyti Arabijos įlankos naftos šaltinius.

Šeikas Jamani pasakė, kad iki 1986 metų Rytų Europos naftos naudojimas viršys tą kiekį, kurį gamina Sov. Sąjunga. Tada Sov. Sąjunga bus priversta pirkti naftą už tvirtą valiutą.

Sov. Sąjunga jau dabar bando suartėti su Iranu ir remia revoliucinius sąjūdžius tame rajone. Vakaru valstybės turi tuo susirūpinti, kol dar nevela.

SACHAROVUI NELEIDŽIA GYDYTIS

Sovietų Mokslų Akademija atsisakė patenkinti dr. Andrejaus Sacharovo prašymą, leisti jam pasigydyti akademikų sanatorijoje.

Dr. A. Sacharovas, kuris yra ištremtas į Gorkį, turi mesvelką širdį. Būdamas Mokslų Akademijos nariu, jis kreipėsi į Akademijos pirmininką Anatolį Aleksandrova, prašydamas leisti jam pasigydyti sanatorijoje, bet ligšiol negavo jokio atsakymo.

Dr. A. Sacharovo žmona p. Bonner pasakė korespondentams, kad jis sutildytų apmokėti už gydymą, jeigu jam būtų leista persikelti į kurią nors sanatoriją, kurį esama prie Maskvos ar Baltijos respublikose, kur mokslininkai gydomi. Deja, Mokslų Akademija neatsako nei į jo laiškus, nei į telegramas.

JERUZALEJE NUSOVĖ DU ARABUS

Amerikos žydas A. Gudman įėjo į Jeruzalės mečetę ir nušovė du arabus ir sužeidė septynis. Po to arabų minia puolė žydus ir sužeidė 28 Izraelio piliečius ir keletą turistų.

RADIJO SOLIDARUMAS

Tūkstančiai Varšuvos gyventojų Velykų antrą dieną girdėjo „Radio Solidarumas“ stoties transliaciją. Apie transliaciją gyventojai buvo išanksto perspėti skrajukėmis, kurios buvo išplatintos bažnyčiose ir kitose viešose vietose.

Per radiją kalbėjo vyras ir moteris, kurie pasakė: „Su Dievo pagalba mes laimėsime ir ši radijo stotis daugiau nebus reikalinga“. Moteris paaiškino: „Mes sėdime prie Velykų stalo ir laukiam galbūt užmiršome, kad gyvename krašte, kuriame yra karo stovis. Tą karo stovį valdžia paskelbė prieš savo tautą. Prie Velykų stalo trūksta angliakasių, kurie buvo nužudyti. Kalėjimuose dar laukoma daugiau negu 4000 žmonių“.

Vyras pasakė, kad sekanti transliacija bus balandžio 30 d.

IRANAS RUOSIASI GALUTINIAM PUOLIMUI

Irano kariuomenės vadas plk. Sayad Shirazi pasakė Teherano laikraščio korespondentui, kad Irano ruošia dar vieną didelį puolimą prieš Irako karines pajėgas. Tai būtų galutinis puolimas, per kurį Irako kariuomenė turės kapituliuoti, ar bus sunaikinta.

NAUJI SUĖMIMAI MASKVOJE

Iš disidentų sluoksnių DAILY TELEGRAPH korespondentas sužinojo, kad KGB pareigūnai Maskvoje padarė kratą 50 būty ir suėmė 12 žmonių. Kai kurie iš sumintų turėjo ryšį su nelegalia profesinių sąjungų grupe „Smet“, o kiti — su pogrindžio leidiniais bei kovotojais dėl tikėjimo laisvės.

LIETUVA JAV-Ų PRANESIME APIE MADRIDO KONFERENCIJĄ

JAV-Ų Valstybės Departamentas išleido vienuoliktą pusmetinį pranešimą apie Helsinkio Baigminio Akto įgyvendinimą („Implementation of Helsinki Final Act“, June 1, 1981 — November 30, 1981). Jame nemažai rašoma apie Lietuvą. Kalbant apie Helsinkio akto septintojo principo (pagarba žmogaus teisėms ir esminėms laisvėms) įgyvendinimą, minimas Lietuvos Helsinkio Grupės represavimas, Vytauto Skuodžio bado streikas, Mečislovo Juzevičiaus ir Vytauto Valčiūno nuteisimas, Algirdo Statkevičiaus įkalinimas psichiatrinėje. Pastebima, kad Sovietai itin jautrūs „politinio ar tautinio disidentizmo religinėms apraiškoms“, kaip, pavyzdžiui, Katalikų bei Lietuvoje, Islamui Centrinėje Azijoje, ir Judaizmui. „Ypač intensyvu spaudimas nukreiptas į Katalikų Bažnyčią, nes ji vaidina tradicinį svarbų vaidmenį, kaip krikščioniškojo tikėjimo ir nacionalizmo gynėja Lietuvoje. Palyginus su, reliatyviai kalbant, merdinčia Lietuvos Helsinkio Grupę, Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetas tebėra aktyvus ir atspindi religinio tikėjimo Lietuvoje tvirtus pagrindus“.

Pranešime cituojami LKB Kronikos ir Aušros pranešimai apie masines procesijas, Sadūnaitės korespondencijos sustabdymą ir Petro Cidzko pasodšinimą į psichiatrinę. Cituojamas vienas šaltinis, pagal kurį apie 36 nuosimčiai politinių kalinių Sovietų Sąjungoje yra ukrainiečiai, o 20 nuosimčių lietuviai. Rašoma, kad Pabaltijo srityje Sovietų valdžia vykdo rusinimo politiką. Aptariant Helsinkio Akto atstautojo principo (tautų lygios teisės ir laisvas apsisprendimas) įgyvendinimą, pabrėžiama, kad Jungtinės Amerikos Valstybės „ir toliau nepripažįsta prievarta įvykdyto ir neteisėto Estijos, Lietuvos ir Latvijos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Nacionalizmo pasireiškimai Pabaltijo respublikose... griežtai malšinami“.

15 LENKŲ ŠOKĖJŲ LIKO KANADOJE

Balandžio 13 d. vienuolika šokėjų iš Lenkijos tautinių šokių grupės, kurie gastroliaus Kanadoje, paprasčiausiu leidimu likti Kanadoje. Prieš kelias dienas tokio pat leidimo paprasčiausiu keturi šokėjai iš kitos lenkų grupės. Kanados valdžia jų prašymą patenkino.

KINIJOS SVEČIAS

Rumunijos prezidentas Ceausescu atvyko oficialaus vizito į Kiniją, kur jis buvo nuosirdžiai priimtas. Spauda ir televizija sutiko jį kaip „seną ir ištikimą draugą“.

ITALIJOS TERORISTŲ TEISMAS

Balandžio 14 d. Romoje prasidėjo teismas, kuriame 63 „raudonųjų Brigadų“ teroristai kaltinami 1978 m. nužudę krikščionių demokratų partijos lyderį Aldo Moro. 1978 m. kovo 16 d. jį prie namų pagrobė teroristai, nužudę policijos palydovus. Jo lavonas buvo rastas po dviejų mėnesių automobilįje netoli partijos būstinės Romoje.

Iš Aušros Nr. 28

TARYBŲ SĄJUNGOS CK GENERALINIAM SEKRETORIUI, TSRS AUKSCIAUSIOS TARYBOS PREZIDUI MO PIRMININKUI LEONIDUI BREŽNEVIUI

Nuorašas:

TARYBŲ SĄJUNGOS GENERALINIAM PROKURORUI

Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos visuomeninės grupės

Dokumentas Nr. 27

Tarybų Sąjungos Vyriausybei pasirašius Helsinkio Pasitarimo Baigiamąjį aktą, kai kuriose Tarybų Sąjungos respublikose susibūrė grupės žmonių, pasivadinsiu Helsinkio susitarimų vykdymui remti grupėmis. Jų tikslas — kelti aiškint faktus, prieštaraujančius Helsinkio susitarimui bei Visuotinei žmogaus teisių deklaracijai, ir siekti, kad būtų į juos atkreiptas Tarybų Sąjungos Vyriausybės, taip pat pasaulio viešosios nuomonės dėmesys tam, kad tie faktai būtų atitaisomi.

Grupių veikla reikšėsi vien gyvu ar rašytu žodžiu.

Tačiau Tarybų Sąjungos Vyriausybė klaidingai supratusi jų veiklos tikslą bei pobūdį, apšaukė jų veiklą antitarybine propaganda bei agitacija ir pradėjo vieną o kito suiminti šių grupių narius ir skirti jiems ilgametės bausmės.

Šitaip buvo dorojamasi ir su Helsinkio susitarimų vykdymui remti Lietuvos grupė. Rašytojai Tomui Venclovai, su leidimu išvykusiam į Vakarus, buvo atimta pilietybė. Viktoras Petkus prieš trejus metus buvo nuteistas 15 metų laisvės atėmimo. Šių metų pradžioje buvo suimti ir laukia teismo nuosprendžio du grupės nariai: Algirdas Statkevičius, gydytojas-psichiatras, ir docentas Vytautas Skuodis. Kiek žinoma, gyd. A. Statkevičius yra laikomas Lukiškių kalėjimo ligoninėje, psichiatrinėje skyriuje, kur jo sveikatai gresia pavojus.

Mes visi Helsinkio susitarimui remti Lietuvos grupės nariai, pareiškiame, kad abu šie geros valios vyrai turi būti nedelsiant paleisti, o byla prieš juos nutraukta, nes jie veikė Helsinkio Pasitarimo Baigiamąjo akto ir Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ribose.

1980.VII.10 Grupės nariai: Ona LUKAUSKAITE-POŠKIENĖ, Kun. BRONIS LAURINAVIČIUS*, Mečislovas JUREVIČIUS**.

*) 1981.XI.24 nužudytas Vilniaus gatvė. **) 1981.VI.26 nuteistas 3 metams darbo stovyklos.

FILTRUOJAMI TAUTOSAKOS RINKĖJAI

Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas kasmet organizuoja ekspedicijas tautosakai rinkti. 1981 m. tokia ekspedicija vyko nuo liepos 6 d. Kiduliu apylinkėse (Sakų raj.). Tautosakos rinkėjų branduolį sudaro entuziastai kraštotyrininkai, kurie šiam darui skiria dalį savo atostogų.

Birželio 21 d. Lietuvių kalbos ir literatūros institutas išsiuntinėjo visiems dalyviams pranešimus apie ekspedicijos pradžią ir vietą, o birželio 30 d. „nurodymu iš aukščiau“ penkiems kraštotyrininkams buvo išsiuntinėti papildomi pranešimai, „dėl organizacinių sumetimų“ dalyvauti ekspedicijoje jie negalės. Taip iš tautosakos rinkimo buvo atstatyti patyrę rinkėjai entuziastai: A. Juška, L. Kulvietytė, E. Stanikaitė, L. Šimkūnaitė ir V. Žakaitė — beveik pusė dalyvių.

L. TOMKUS

KARO LĖKTUVO KATASTROFA

JAV karo transporto lėktuvas, skridęs tarp karinių bazių Turkijoje, atsitrenkė į kalną netoli Erzinokano. Visa įgula, apie 23 žmonės, žuvo.

IZRAELIO — LIBANO KONFLIKTAS

Izraelio min. pirm. Begin pareiškė, kad jo vyriausybė dar nėra nutarusi pulti Libaną ar pradėti karą, bet Izraelis negalės pakęsti, kad Palestinos partizanai žudyti žydus. „Mes neleisime nusikaltėliams pabėgti nuo teisingumo“, — jis pasakė.

Esant įtemtiems santykiams tarp Izraelio ir Libano, į Jeruzalę atvyko JAV Valstybės sekretoriaus pavaduotojas Stoessel.

— Padidėjus partizanų veikimui Ugandoje, kariuomenė ir policija sostinės Kampalos gatvėse apklausinėjimui suėmė 10.000 žmonių.

— Amerikiečių specialistų grupė pradėjo vietose tirti tvirtinimus, kad Vietnamas naudoja cheminius ginklus prieš besipriešinančius partizanus Laose ir Kambodijoje. Tailandė, pabėgėlių stovyklose, jie apklausinėjo liudininkus, kurie matė iš lėktuvų leidžiamus „spalvotus dūmus“.

PASAULYJE

— Jungtinių Tautų specialios nusiginklavimo konferencijos metu, kuri numatyta birželio 7 — 10 dienas, prez. Reaganas pakvietė Brežnevą atvykti į New Yorką.

— Sov. Sąjunga piktai atmetė JAV kaltinimus dėl cheminių ginklų naudojimo Afganistane.

— Angolos krašto apsaugos ministras paskelbė, kad greitai laiku laukiama naujo Pietų Afrikos puolimo. Prieš dvi savaites buvo bombarduotas pietų Angolos Chibemos rajonas.

— Libijos diktatorius Gaddafi pakvietė į Graikiją. Tai bus jo antrasis apsilankymas Europoje laike 9 metų.

— Sovietų užs. reik. min. Gromyko lankėsi Jugoslavijoje. Kalbėdamas Belgrade, jis kaltino JAV už nepriėmimą siūlomųjų sąlygų vadinamajam „branduolinių ginklų užšaldymui“.

— Sov. Sąjunga pradėjo pumpuoti naftą iš savo eksperimentinio šulinio Kaspijos jūroje. Sulūnys yra 40 mylių nuo kranto.

— Italijos Fiat automobilių fabrikai vėl paleidžia savaitė 60.000 darbininkų. Gegužės mėn. pradžioje kiti 40.000 nedirbs vieną savaitę. Taip praktikuojama, kai susidaro didelės atsargos neparduotų mašinų.

— Vokiečių Darbo įstaigos pareigūnai kreipėsi į Bonnos vyriausybę, reikalaudami imtis konkrečių priemonių sumažinti svetimšalių darbininkų skaičių.

— Londono policijos viršininkas praves tyrimus ir praneš visuomenę, kodėl tiek daug nusikaltimų lieka neišaiškinta. Bendras nusikaltimų išaiškinimo procentas praėjusiais metais pasiekė tik 17. Žmogžudysčių išaiškinta 87 proc., o užpuolimų — 50 proc.

— Newarke, D. Britanijoje, rasti 12.000 metų senumo dramblų, raganosių, bizonų, hienu ir hipopotamų kaulų likučiai.

— Po Brežnevo pasiūlymo „užšaldyti raketas“, JAV labai pagyveno įvairių tautosakų sąjūdžių veiklą. 139 Kongreso atstovai, keli respublikonų senatoriai ir dem. senatorius E. Kennedy tiems sąjūdžiams pritarė.

— Falklando salų neseniai išleistoji pašto ženklų laida baigiamą išpirti. Nors britų vyriausybė pareiškė tvirtą nusistatymą tas salas atsimti, tačiau filatelistai spėjo, kad toji laida gali būti paskutinė.

— Garsoji švedų dainininkų grupė „Abba“ investavo 10 mil. svarų į fondą, iš kurio bus teikiama parama gabumais pasižymėjusiems asmenims.

— JAV 32 žmonės žuvo ir šimtai buvo sužeisti, kai viesulas nusiaubė Teksaso ir Ohio valstijas.

— Kubos ekonominė padėtis vis sunkėja. Didelė problema kelia bedarbių. Apie 20.000 kubiečių jau dirba komunistiniuose Rytų Europos kraštuose ir Afrikoje. Dabar planuojama 10.000 žmonių siųsti į Sibiro sudaro darbams.

— Bankininkų posėdyje Frankfurte, Lenkijai buvo prarastas jos skolų V. Europai mokėjimo terminas 7 metams.

— Pakistanas pranešė, kad sovietų ir afganistaniečių kariuomenių daiktai perėjo Irano sieną ir nukovė 50 Afganistano partizanų. Kautynės įvyko toje vietoje, kur siena Pakistano, Afganistano ir Irano sienos.

— Britų energijos ministerija išdavė keletą bendrovėms 6 leidimus, ieškoti naftos pietų Anglijoje. Prieš pradėdant gėrimus, tos bendrovės turės gauti planavimo komisijų ir žemųjų savininkų sutikimą.

— Praėjusiais metais D. Britanija priėmė 58.000 imigrantų.

— Snukio ir nagų liga iš Danijos persimetė į Švediją. Ligai sustabdyti, Danija turėjo sunaikinti kelis tūkstančius galvijų.

— Didėjant nusikaltimams, D. Britanijos Northumbrijos policija nori suorganizuoti 750 savanorių, kurie patalikuotų savo gyvenamąjį rajoną gatvėse. Jie gaus uniformas, bet nebus apmokami.

— Už vadovavimą ginkluotiems milicijos postų ir eksperimentinio karinio aerodromo užpuolimams, Sov. Gruzijoje 4 vyrai nubauti mirties bausme.

— Pekino laikraštis kaltina Vakarus už skleidimą Kinijoje „kapitalistinės kultūros purvo“ — kino, fotografijos ir vulgarių melnės daiktų.

— Grupė Britų Darbo partijos narių, šį rudenį įvyksiančiose partijos ir profsąjungų konferencijose, bandys įrodyti, kad pasitraukimas iš Europos Bendruomenės darbių skaičių pakeltų iki 5 milijonų.

— Falklando salų krizę Popiežius pavadino labai keblia ir, taikios beišiai rasti, pasisūlė bendradarbiauti su Jungtinėm Tautom.

— A. Sacharovas kreipėsi į sovietų valdžią, kad paleistų disidentą Ivaną Kovalę, kuris laikomas griežto režimo stovykloje.

Visiems Bradfordo lietuviams, netekusiems savo Dvasios Vado KUN. JONO KUZMICKIO, iš visos širdies įšreiškin gilia užuojautą

Jonas Balčiūnas, Toronto

SPAUDOS ARUODE

AMNESTY INTERNATIONAL KALINIŲ PAGUODA

Amnesty International buvo įkurta Londone 1961 m. gegužės 28 d. Jos įkūrėju yra britų teisininkas Peter Benenson, kuris padedamas grupės artimų bendradarbių kreipėsi į plačiąją visuomenę kviesdamas ją pritarti ir padėti jam rūpintis politinių ir religinių „sąžinės“ kalinių reikalais. Jo straipsnis „Užmirštieji kaliniai“ pasirodė tuo pačiu laiku sekmadieniniame britų laikraštyje „The Observer“ ir prancūzų „Le Monde“ sukėlė masinių visuomenės susidomėjimą ir pritarimą. Nuo pat pradžių buvo formuluojami veiklos principai: Amnesty International „Tarp tautinių Amnestijų“ piktąsias susiartinę grupes ir per jas veikia „išsundyti“ tris kalinamuosius ir per grupes rū-

VI. Dargis

pinasi jų išlaisvinimu. Bešališkumui išlaikyti buvo parinkti vienas kalnys iš Komunistinio bloko, antras — iš Vakarų, o trečiasis — iš „Trečiojo Pasaulio“ besikūriantiųjų kraštų. A.I. siekia greito ir besąlyginio išlaisvinimo visų sąžinės kalinių kalinamųjų už įsitikinimus rasę, lyti, kilmę ar kalbą, kurie nepanaudojo smurto ir kitų neragino smurto naudoti. A.I. reikalauja teisingo ir greito teismo, ir pasižada dirbti tik kalnų kalbui, kurie yra kalinami be apkaltinimo ar teismo nuosprendžio. A.I. yra griežtai priešinga bet kurios formos kalinių kankinimui, o mirties bausmė — yra griežtai priešinga, bet kuriuo atveju. A.I. nebando atstovauti kalinamųjų įsitikinimams ar juos ginti, bet reikalauja sąžinės kaliniams laisvės, kad jie patys galėtų apginti savo įsitikinimus ir už tai nebūtų baudžiami. Kūrimosi ir vėlesnė A.I. veiklos eiga yra aprašyta Egon Larsen knygoje „Liepsna spygliuotoje vietoje“ (A Flame in Barber Wire).

Oficialiame metiniame (1981) A.I. pranešime, iki 1981. IV. 30 d., randame sekančią statistiką: A.I. veikla 54 kraštuose, kuriuose yra 2.560 „išsūnyjimo“ grupės, susidedančios iš 3-50 narių kiekvienoje, kurios visuomenės sudaro 250.000 narių ir rėmėjų 151 krašte ir teritorijoje. Iki 1981. V.1 d. grupės išsūnyjo, arba ruošėsi išsūnyti 4.517 kalinamųjų jų 64 kraštuose, o šių metų bėgyje buvo išsūnyti 1.475 nauji sąžinės kaliniai. 894 atgavę laisvę.

Zmogaus teisių reikalais A.I. pataria muoju ba su yra Jungtinių Tautų Ekonominėje ir Socialinėje Taryboje (ECOSOC) ir Europos Taryboje, bendradarbiauja su Tarp tautinėje Darbo Organizacija (ILO), Amerikos Tautų Organizacija (OAS) ir kitom organizacijom.

Pranešimo dalyje apie sąžinės kalinius Sovietų Sąjungoje ir jos okupuotose kraštuose A.I. griežtai pasmerkia Sovietų režimą už asmenų persekiojimą, kalinimą ir priverstiną gydymą psichiatrinėse ligoninėse vien už tai, kad jų politiniai sąžinės reikiniai ar tautiniai įsitikinimai nesutinka su režimo; dažnai kaliniams yra paneigiama tarptautiniai priimta teisminė procedūra; sąžinės kaliniai yra kalinami neįmoniškoje sąlygoje ir praktikuojama mirties bausmė. Dvylikos mėnesių bėgyje Sovietų Sąjungoje ir jos okupuotose kraštuose, A.I. žiniomis, buvo įkalinti 200 asmenų ir daugiau negu 30 buvo priversta uždaryti psichiatrinėse ligoninėse, nors uždarytieji buvo sveiki.

Sąžinės kalinių tarpe minimi šie lietu-

viai: rugpjūčio mėn. Dr. Algirdas Statkevičius neribotam laikui priverstinai buvo patalpintas labai pavojingų ligonių psichiatrinėje ligoninėje; gruodžio mėn. Vytautas Skudis buvo nuteistas 12 metų kalėjimo ir atimtos jam civilinės teisės; kovo mėn. (1981) buvo areštuoti Mečislovas Jurevičius ir Vytautas Vaičiūnas; rugsėjo mėn. buvo teisiami Antanas Terleckas ir Julius Sasnauskas už „anti-sovietinę agitaciją ir propagandą“ — pirmasis buvo nuteistas aštuoniems metams kalėjimo, o antrasis — šešėms su puse metų kalėjimo, abiem buvo atimtos civilinės teisės; 1979 m. už nelegalių laikraščių platinimą buvo nuteisti Gintautas Iešmantas 11 metų kalėjimo ir Povilas Pečiūnas aštuonis metus kalėjimo; lapkričio mėn. už „Kronikos“ platinimą buvo nuteistas katalikškas Genovaitė Navickaitė dvejiems metams kalėjimo, o Ona Vitkauskaitė pusantros metų kalėjimo; birželio mėn. Gemma-Jadvyga Stanelytė už suorganizavimą metinę religinę procesiją į šventovę buvo suimta, o gruodžio mėn. — nubauta trims metams kalėjimo; Liuteris Lukavičius, buvęs sąžinės kalinys, buvo priversta patalpintas psichiatrinėje ligoninėje.

Aidų žurnalo bendradarbi Marija Matulevičiūtė straipsnyje apie Amnesty International (Aidai, 1981, Nr. 5) aprašo pasikalbėjimą su A.I. darbuotojais Danijoje, Olandijoje ir Anglijoje. (...)

„Pažvelkime į Tarp tautinę Amnestiją (A.I.) iš vidaus. Jos centrinėje būstinėje, Londono sekretariate, neseniai teko kalbėtis su dviem jaunais jos, personalo nariais, dirbančiais Sovietų Sąjungos skyriu. Pokalbio pradžioje jie prašė neminti jų pavardžių, nes, anot jų, kai kurios vyriausybės labai nemėgsta Tarp tautinės Amnestijos ir stengiasi visai paveikti jos darbuotojus bei sumenkinti jų reputaciją ir patikimumą. Jau šie žodžiai daug pasako, kaip rimtai ir šią organizaciją žiūrima įvairiose pasaulio šalyse.“ (...)

„Kalbant apie „sąžinės kalinius“ daugiausia jų kalinių iš Ukrainos ir Pabaltijų valstybių, ypač iš Lietuvos. Nemaža jų nuteista už religinius įsitikinimus: katalikų, ypač iš Lietuvos, pravoslavų, adventistų, Jehovos liudininkų ir kitų — iš kiekvieno Sovietų Sąjungos kampelio.“ (...)

„... pagal mūsų statistiką mes negalime adekvačiai tų „sąžinės kalinių“, kurie naudojo ginklą, kaip, pavyzdžiui, lietuviai, latviai ir ukrainiečiai, norėjusieji atstatyti savo šalių nepriklausomybę, dalyvavusieji rezistenciniuose sąjūdžiuose antrojo pasaulinio karo metu ir jam pasibaigus.“ (...)

„Šiuo metu... pas mus prisirinko jau beveik dvidešimt lietuvių bylų... Neseniai užvedėme Romo Raigšio bylą.“ (...)

„... Pastaruoju metu Tarp tautinė Amnestija adoptavo Antaną Terlecką, kuris minimas įvairiuose pareiškimuose ryšium su nauja areštų banga Sovietų Sąjungoje. Viena žinomiausių yra Nijolė Sadūnaitė, kurios byla sukėlė ypatingą atgarsį visame pasaulyje“ (...)

Ši... grubų, bet, tik, objektyvų A.I. aprašymą, kurį sudariau pasinaudodamas trims šaltiniais, baigsiu ketvirtuoju — garsiu Voltaire posakiu: **Aš visiškai nesutinku su tavo nuomone, bet esu pasiryžęs mirti už teisę ją pareikšti.**

1977 m. spalio 10 d. Amnesty Internationalui buvo paskirtas Nobelio Taikos Premija, kuri buvo A.I. įteikta gruodžio 10 d. minint Žmogaus Teisių dieną.

dėl jo atžalos viską griauina, verčia, laužo, naikina, atvirai niekina ir kitaip spjauna nusterusiai visuomenei į veidą, minėtasis vyresnis šeimos galva pats neretai ne prieš papramogauti.

Cia aš nenoriu įkviesti skaitytojų, įsileisdamas į visokias ten plačiau globalines problemas. Man užtenka savos kontoros, kuri, aičiū dievi, per trisdešimt metų tik dukart buvo pavėlavusi alga išmokėti.

Taigi, gyvavo tokia mūsų neperiskiriama trijulė: iš pradžių vis pas merginas, vestuves, vardinose susitikdavom, o paskui vis dažniau ėmėm tik per laidotuves matytis.

Automobilius ilgainiui nusipirkom, kolektyvinius sodus įsigijom, sodų namelius ėmėm slatydinti. Jau čia kokių pramogų teko patirti — ne klauskit! Sakysim, kad galį nurodyti, kur įsigyti „Ziguliams“ dušlintuvą? Arba kaip, gyvenant dideliame mieste, sukombinuoti ir parsigabenti savivartę mėsio.

Taigi!... Didi draugystė mus gelbėjo ir rūšo, kitaip gumbą tu gausi, o ne dušlintuvą! Kaip tikri broliai gyvenom, kiti kito ne tik mintis, bet ir pinigine, ir meniu, ir nelegalią širdies draugų žinojom!

Bet Baltus nei šio, nei iš to Kazuko mugėje nusipirkom... medinį kubilėlį ir vantą.

— Veinias, — aiškino Baltus, — ilindo į strėnas. Nei susirieti, nei atsitiekti neleidžia. Išivaizduok — į nuosavą automobilį nebeįlipu. Imsiu liaudies mediciną vaduotis.

Paskui kasdien man darbe suko galvą, nuo ko padeda pirtis.

Pasirodo, mėtos nuoviru išsipėrus, galį

KUN. KAZIMIERAS PUGEVIČIUS AUSTRALIJOJE

Kun. Kazimieras Pugevičius, Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos ir Lietuvių Informacijos Centro vedėjas, Australijos Lietuvių Sielovadai kviečiant, išvyko į Australiją vesti rekolekcijų, susitikti su to krašto veikėjais ir supažindinti australų visuomenę su dabartine Lietuvos būkle.

Pakeliui kun. K. Pugevičius sustojo San Francisco, kur vasario 28 per KGO radiją kalbėjo apie religinį ir tautinį persekiojimą okupuotoje Lietuvoje.

Kovo 5 nuvykęs į vakarų Australijos lietuvių koloniją Perthą, kun. K. Pugevičius buvo nuvestas į The Record katalikų laikraščio redakciją pasikalbėti. Kovo 11-17 laidoje šis savaitraštis išspausdino ilgą straipsnį apie tikinčiųjų padėtį Lietuvoje kartu su kun. K. Pugevičiaus nuotrauka, kurioje jis laiko rankoje saugumiečių desekuotą iš Lietuvos gautą rūpintojė. Straipsnis nusiųcia Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos veiklą bei aprašo Lietuvos dvasininkijos persekiojimo faktus, pvz. vyskupų Steponavičiaus ir Sladkevičiaus ištėrimus bei kunigų terorizavimą ir žudymą.

Kovo 7, atlaikęs pamaldas kartu su Pertho lietuvių kapelionu kroatu kunigu, kun. Pugevičius Lietuvių Namuose kalbėjo apie Bažnyčios padėtį Lietuvoje ir apie Lietuvos pogrindžio spaudą. Veikė jo atgabenta pogrindžio spaudos parodėlė.

Kovo 8, pakviestas profesoriaus Z. Budriko, kun. Pugevičius aplankė Vakarų Australijos universitetą ir parlamentaro B. Grayden buvo pakviestas į Parlamento rūmus.

Tą vakarą Lietuvių Namuose įvyko informacinis pobūvis Pertho organizacijų vadovams, kurio metu kun. Pugevičius rūdė specialiai Lietuvių Informacijos Centro paruoštą skaidres, vaizduojančias disidentinį judėjimą okupuotoje Lietuvoje.

Pagrindinis Adelaidės dienraštis The Advertiser kovo 11 aprašė kun. K. Pugevičiaus kelionę, taip pat ir Vakarų spaudos dažnai užmirštą kenčiančią lietuvių tautą.

Žinutė apie kun. K. Pugevičiaus apsilankymą Adelaidėje pasirodė ir dieceziniam savaitraštyje. Kovo 14 jam buvo suteikta proga pakalbėti per episkopų radijo programą Adelaidėje.

Kun. K. Pugevičiaus kelionėje dar numatyta aplankyti Melbourne, Hobarto, Camberros, Sydnėjaus, Brisbanės bei Aucklando lietuvių kolonijas.

Vladas Šlaitas

Smulkūs debesys

Abejojantiems yra blogiausia, nes jie tiki ir netiki, tiki ir abejoja, nes jų nuotaka nuolat keičiasi, ir jie stumdomi, kaip dangų pasimetę smulkūs vasaros debesys.

Atsiūsta paminėti

Aloyzas Baronas, TRISDEŠIMT ISTORIJŲ SAUGAUSIEMS, Novelės.

Lietuviškos Knygos klubo leidinys, Chicago 1981. 176 psl. kaina 8 dol.

Povilas Gaučys, ATOGRAŽŲ SAULĖ, Ispanų Amerikos naujosios poezijos antologija. Išleido RŪTA, Chicago, 1981. 592 psl. Kaina nepažymėta.

eiti pas dvigubai jaunesnę. Kmytų nuoviras gelbsti sutrikus šlapinimuisi. Jaunų ilgėlių vanta pasiplakus per strėnas, galima vienu ypu atsikratyti pasiūčiausio radikulito.

Įkrydę man Baltus su tom savo vantom taip, kad nors į snukį geriausiai draugui duok!

— Nustok! — kartą nebeiškenčiau. — Ba kaip vošiu!... Kartą radikulitą pamešiu!...

Ar tas grasinimas padėjo, ar kas, bet Baltus iš tiesų atsikabino, kažkaip lyg ir atvėso mūsų draugystę. Aš tuokant irgi labai su Ignu suartėjau. Tas — iki koto mums pasitęsęs žvejis, gal dėl vieno kilbuko akies netekti, bet... vis ne kalbos apie pirtį!

Taip mums visą rudenį važinėjant palei upes ir ežerus, Ignas kartą ingi apie pirtį sušneko:

— Gudrus tas Baltus kaip tvarto žaltys, kurį kanvę žinda! Padeda jam toji pirtis! Ne tik sveikas kaip ridikas, o dar ir mūsų skyrus vedėju jau numatytas. Pirsiau ir aš vantą!...

Cia aš tik žiotelėjau kaip tas kilbukas, iš upės ištrauktas. Ignas stabdžius spustelėjo, duresles pravėrė: girdi, lipk, atvažiuome.

— Ir tu pirs! — akim mirktelejo, — Mūsų naujasis direktorius, pasirodo, besąs paklaikęs vanto mėgėjas. Baltus jau visus metus jam pirtį nugarą trina. Supratai?

Trinktelėjo dureslėm ir nurūko. — Na, Baltu! Tu tik palauk!... su-griežiau aš dantimis ir susimąčiau apie ilgametės draugystės nekalts pramogavimus...

„Šluota“

P. AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS PIRMININKU

Suvažiavimas

Paskutiniame Pietų Amerikos lietuvių kongrese buvo nutarta, kad įvairių kraštų pirmininkai susitikų kartas nuo karto ir pasitartų einamais reikalais, pastatytų įvairius kraštų sunkumus ir pramattų ateities veiklos smulkesnes gaires.

Ir pirmasis toks suvažiavimas kaip tik įvyko š.m. vasario 15-16 dienomis Brazilijoje, Sao Paulo Lituanikos sodyboje.

Suvažiavime dalyvavo Argentinos atstovas Julius Mičiūdas, Venecuelos atstovas dr. Vyt. Dambrava, Urugvajų atstovavo kun. J. Giedrys S.J. Iš JA Valstybių atvyko PLB-ės valdybos pirm. pavaduotojas Vac. Kleiza. Braziliją atstovavo: Jonas Tatarūnas PLB vald. pirm., Juozas Vaišnoras vicep., kun. Pr. Gavėnas PLB tarybos pirm. Susirinkimo dienomis sekretoriau Angela Jotėkaitė ir Alf. D. Petraitis.

Pirmoje vietoje buvo plačiai išnagrinėta kiekvieno krašto, iš kurio atstovai dalyvavo, lietuvių padėtis, veikla, L. Bendruomenių reikalai. Iš šių informacijų susirinkusieji turėjo progos plačiau susipažinti su Pietų Amerikos lietuvių gyvenimu ir problemomis. Po kiekvieno pranešimo buvo pasikalbėjimai, papildomai ir smulkesnė informacija. Buvo atsakoma į įvairius klausimus, surištus su krašto problemomis ir sunkumais. Nors visi tie kraštai, kaip Argentina, Urugvajus ir Brazilija randasi Pietų Amerikoje, bet jų problemos yra gana skirtingos.

Po antros dienos studijų buvo paruošta šio suvažiavimo nutarimų santrauka, kurios pagrindiniai punktai yra šie:

Sekantis Pietų Amerikos lietuvių kongresas nuatomas 1984 metais liepos mėnesio pabaigoje Venecueloje. Šv. Kazimiero 500 metų sukakties proga.

Sekantis Pietų Amerikos LB pirmininkų suvažiavimas šaukiamas 1983 metais Čikagoje Pasaulio Lietuvių Dienų metu.

Suvažiavimas sveikina jaunimą už jo politinę rezoliuciją, ginant žmogaus teises Lietuvoje. Ši rezoliucija buvo paskelbta prieš tai įvykusiame Jaunimo suvažiavime.

Suvažiavimas dar sveikina PLB valdybos iniciatyvą leisti Lietuvos pogrindžio spaudą ir džiaugiasi JAV ir Kanados LB rodoma iniciatyva pagyvinti lietuviškų parapijų veiklą.

Kiti nutarimai: kreiptis į Lietuvos diplomatus Seft mfn. St. Lozoraitį ir prašyti jo rūpintis Lietuvos diplomatinės tarnybos testinimo reikalu. Numatoma prašyti finansinės paramos iš PLB-nės paremti Dailės Grinkevičiūtės istorijos leidinį ispanų kalba „Infierno de hielo“ (Le do pragaras).

Tačiau gal pats svarbiausias nutarimų tauti Pietų Amerikos lietuvių informacijos centro steigimas. Jis veiks Caracas mieste, Venecueloje. Jo tikslas yra teikti informacinę kultūrinę medžiagą apie Lietuvą ir ją keistis su visomis Pietų Amerikos kraštų lietuvių bendruomenėmis ar jas atstovaujančiomis organizacijomis. Šis centras artimai bendradarbiaus su Lietuvių informacijos centru New Yorke. Pietų Amerikos informacijos centre organizavimu rūpinasi Venecuelos LB krašto valdyba. Rezoliucijų diena kaip tik sutapo su Vasario 16. Brazilijos lietuvių savaitraščiui „Mūsų Lietuva“ ta proga rašė: „Tikrai nebuvo galima sulaukyti susijaudinimo, kad įvairių kraštų lietuviams giedant Tautos himną, laisvos Lituanikos padangėn kiltu, kartu su Brazilijos žvaigždėtu simboliu, Lietuvos trispalvė, Mintis su malda skrido į Lietuvą ir per mišias, kurias svečių namo verandoje koncertavo kunigai Pr. Gavėnas ir J. Giedrys.

Su pasigėrėjimu dar buvo patirta, kad Vasario 16-tosios rytą, ant kalvutės prie lietuviško kryžiaus, buvo pradėta kasti ir būsimos lietuviškos koplyčios pamatai“.

KAS TAS PALAIMINTASIS MYKOLAS GIEDRAITIS, GYVENĖS KROKUVOJE PRIES 500 METŲ

Giedraičių giminė buvo labai garsi — tai kunigaikščiai, senojoje Lietuvoje ėję įvairias aukščias valstybines pareigas. Trys kunigaikščiai Giedraičiai buvo žemiausių vyskupai, gi visas, Giedraičių būrys buvo įvairūs klebonai, kapitulų nariai, vienuoliai.

Garsiausias iš visų Giedraičių yra Merkelis Giedraitis, žemiausių vyskupas, gimęs apie 1536, miręs 1609 balandžio 6 Varinuose.

Mažai kas žino, kad buvo ir Mykolas Giedraitis, dėl kurio dabar sujudo Krokuva ir pradeda jo mirties 500 metų sukaktuvinį jubiliejų. Pirmiausia jis buvo ne iš kunigaikštinių Merkelių Giedraičių giminės, o iš kitos Giedraičių giminės. Gimęs penkioliktąjį amžių pirmoje pusėje, miręs 1485 gegužės 4 Krokuvoje.

Iš mažens buvo šlubas ir mažo ūgio. Salindamasis pasaulio tuštybių, jis Bistrice įstojo į reguliarius, atgailos kanauninkus, — taip vadinos vienas vienuolynas.

Mokėsi Krokuvos universitete ir ten gavo filosofijos daktaro laipsnį 1460. Pasizymėjo labai pamaldžiu gyvenimu ir tapo užsidariusiu vienuoliu, buvo net Sv. Morkaus bažnyčios Krokuvoje zakristijonu.

Mirė jis 14 mėnesių po šv. Kazimiero mirties. Jau 1544 metais jis buvo paskelb-

tas palaimintoju. (Liet. Enc., VII, 217 psl.)

Krokuvoje šv. Morkaus bažnyčioje buvo vykdomi konservavimo darbai. Buvo surastas originalus gotikškas portalas į presbiteriją. Patį presbiterijos centras dabar yra perdirbtas, pritaikytas palaimintojo pagerbimui, nes jis yra palaidotas netoli didžiojo altoriaus 1485.

Presbiterijoje už atnaujinto portalo yra sudėti ir palaimintojo kulto reikmenys. Neseniai Krokuvos meno akademija atnaujino paveikslą, kur vaizduojama, kaip palaimintasis meldžia prie Marijos.

Rugsėjo 2 Krokuvos arkivyskupas, kardinolas Macharski iškilmingai pašventino atnaujintą bažnyčią ir Giedraičio pagerbimui skintus dalykus. Tuo pradedamas palaimintojo 500 metų jubiliejus. Visur jis ten minimas, kad gimęs Lietuvoje arba tiesiai — Ketuvis.

St. Gedvainis (Darbininkas)

Su lietuviais pasaulyje

JAUNAS AKTORIUS

NewYorko teatre „New Conservatory Theater“, kurįs gastroliuoja ir kituose Amerikos miestuose, dirba jaunas aktorius Arūnas Čiuberis. Komedijoje „The Tree Cuckolds“ jis vaidina Arlekiną rolę. Neseniai jis baigė filmuoti ištraukas iš Comedia dell'Arte ir iš Shakspeare sonetų dvi programas, kurios bus rodomos Amerikos televizijoje.

Arūnas Čiuberis pasirodo ir Brooklyn Kultūros Židinyje.

ARKIV. J. BULAITIS JAU AFRIKOJE

Afrikos Centro respublikos sostinė Bangui iš Romos atskrido naujasis Popiežius pranciškus, arkivyskupas Jonas Bulaitis, ir pradėjo savo pareigas.

Kaip žinome, arkivyskupas J. Bulaitis š.m. sausio 6 d. popiežius Jonas Paulius II suteikė vyskupystės šventimus.

AMERIKIEČIAI GIRDEJO ČIURLIONI

Čikagos klasikinės muzikos radijo stotis FM 98.7 transliavo liet. kompozitoriaus M. Čiurlionio muziką. Tris M.K. Čiurlionio preludus skambino pagarsėjęs pianistas Andrius Kuprevičius.

LITUANISTIKOS KATEDROS MECENATAI

Steigiamai prie Čikagos universiteto Lituanistikos katedrai reikalinga surinkti per ateinančius 5 metus 600.000 dolerių.

Pirmieji šios katedros mecenatai yra Čikagos ir apylinkių lietuviai, sudėję po tūkstantį dolerių: R. ir E. Sakadolskiai, A. Kleizos, P. ir R. Kiliai, ir R. D. Korzonai, A. ir M. Rudžiai ir kun. J. Prunskis. Dr. Algis ir Violeta Pauliai paaukojo 2000 dolerių.

APIE PIRTIES NAUDA

Nuo senų senovės žmonės žino pirties naudą. Pasikaitinus garuose, pasivanojus vanta grįžta jėgos, dingsta nuovargis. Dabar madingos suomiškos pirtys, vadinamos saunomis. Ar sveika, ar naudinga sveikatai jose lankytis?

Buvo sudarytos dvi jaunų studentų grupės. Vieną grupę du kartus per savaitę vedė į pirtį. Po pusantro mėnesio patikėjimo, kad maudymasis saunoje kaip ranka nuima nuovargį, blogą nuotaiką. Pegerėjo kraujo apytaka, atmintis, dėmesys.

Galvai ir plaučiams

GALVOSUKIS NR. 55

Paėmęs dvi dėzes alaus, barininkas pastebėjo, kad pirmojoje buvo daugiau butelių, negu antrojoje. Tada jis išėmė iš pirmosios ir įdėjo į antrąją tiek butelių, kiek prieš tai jau buvo antrojoje dėžėje, t.y., padvigubino.

Pamatus, kad nesibalansuoja, tai iš antrosios perdėjo tiek butelių į pirmąją, kiek buvo likę pirmojoje.

Išgynti pasisekė tik iš trečio karto, kai vėl iš pirmosios dėžės įdėjo į antrąją tiek butelių, kiek ten jau buvo likę. Tada abejojose dėžėse suskaičiavo po 16 butelių.

Po kiek butelių alaus iš pat pradžių buvo dėžėse?

Atsakymas Nr. 54

36.

Sovietų mokykloje mokytojas klausia vaikų: — Jeigu groja du muzikantai, tai sakome, kad tai duetas, jei keturi — kvartetas. O koks yra apibūdinimas tiems? — Kvartetas, sugrįžęs namo iš užsienio gastrolių.

Maskvos cinke dramblys baigė savo gyvenimą.

Susirinko prižiūrėtojai, aprišo gyvulį virvėmis ir traukė lauk iš gardo.

Prižiūrėtojas Saša buvo ypač nusiminęs ir ašarojo.

— Ko dabar čia tu verki to dramblio? — klausė draugai.

— Gaila man ir dramblio, bet turbūt žinote ir jūs, kad šiandien mano eilė kasti duobę, — vėl pasileido į dūdas Saša.

Jokūbas Suveizdis
Pramogos mūsų...

Kiekvienas mūsų renkames pramogas ne tik pagal skonį, bet ir pagal amžių.

Sakysim, mūsų kiemo jauniausiosios atžalos neseniai kolektyviai pakorė katiną ir iškilmingai jį palaidojo. Buvo net surengtos gedulo mitingas, kur labai įsėmė vėlonį apibūdino Jungiukas, tuo atskleidamas neabejotino talento perspektyvas.

Paaugsnės atžalos visame kvartale nepaiko nė vienos kreida ar vinimi nesubraižytos sienos, o dar augesnės — nė vieno nenulenktos kilometrinio ar autobusų sustojimo žymninio stulpo... Net savo mokyklos rūmų stikloblokus sugurino ir sutvatinio akmenimis...

Apie dar augsnį atžalų pramogas nebėra ko nė kalbėti — taip jos išstobulėjusios! Žinoma, dar pasitaiko ir kolektyvinių pasiūkiminių, kaip antai: kolektyvinės šventuvės, kolektyvinis ėjimas į šokių, kolektyvinis merginų gaudymas po šokių ir panašiai. Tačiau šioje bepramogaujančių grupėje jau pasireiškia individualūs pomėgiai ir sugebėjimai, kurie kartais pasiečia tokių tobulų formų, kad net plaukai šiaušiasi: dešimt išgėrusių dešimtokų sėdo į keturvietę valtį, septyni į jį pri-gėrė... Penki trečiakursiai sėdo į vieno kolegės (jo tėvo, žinoma!) automobilį ir tūlėsi į medį...

Pramogavimo formų ir būdų dabar tiek priviso, kad vyresnės kartos žmogui jokių būdų nebeįmanoma juose susigaudyti. Tiesą sakant, jis to nė nedaro.

Seniai numojęs ranką į klausimą, ko-

Iš LKB Kronikos Nr 50

KUN. BRONIAUS LAURINAVICIAUS MIRTIS IR LAIDOTUVES

1981 m. lapkričio 25 d. Lietuvoje pasakdo žinia — tragiškai žuvo kun. Bronius LAURINAVICIUS. Nesinorėjo tikėti, kad tai tiesa, nes dažnai Lietuvoje pasakdo, o gal net kažkieno samoningai paskleidžiami liūdni gandai, kad kažką suėmė, kažką užmušė, primušė, ir kai kurie jų ne pasitvirtina. O šį kartą pasitvirtino...

1981 m. lapkričio 24 d. apie 20 val 20 min. Vilniuje prie Dzeržinskio - Žalgirio gatvių sankryžos savivartis sunkvežimis Maz-503, vairuojamas LAZUTKINO, mirtinai sužalojo Adučiškio kleboną, Lietuvos Helsinkio grupės narį kun. Bronį LAURINAVICIŲ.

Lietuvos tikintieji ir kunigai, išgirdę apie šį tragišką įvykį, vieninai tvirtino — tai KGB darbas! Prieš kelias dienas „Tiesos“ buvo atspausdintas korespondentų Danguolės REPŠIENĖS straipsnis, nukreiptas prieš kun. Bronį LAURINAVICIŲ, būk tai žalojanti vaikų gyvenimą.

Žuvimo aplinkybės labai neaiškios. Kunigo žuvimo bylą iš Vilniaus autoinspekcijos perėmė LTSR Vidaus reikalų ministerija ir ją veda tardytojas VAITEKŪNAS.

Nuo pat kunigo žuvimo momento žmonės stebino kai kurios keistos aplinkybės. Į avarijos vietą subėgo daug žmonių. Milicija juos skirstė, neleido būriuotis, išskiriant vieną įgėrusią moteriškę, visiems uoliai aiškinančią, kad esą „senis buvo girtas,ėjo degant raudonai šviesaforo šviesai ir palindo po ratais“. Kitą dieną žuvimo vietoje susirinkus žmonėms, vėl prisistatė alkoholiu dvokianti moteris ir aiškino, kad kunigas pats palindo po ratais.

Rytojaus dieną Vilniaus laikraštis „Vakarinės naujienos“ ir radijas trumpai pranešė, kad lapkričio 24 d. „20 val. 20 min. Žalgirio gatvėje automobilis Maz-503 (vairuotojas G. LAZUTKINAS) partrenkė ir mirtinai sužalojo pėsčią“.

Kitame numeryje „Vakarinės naujienos“ kvietė visus, mačiusius šį įvykį, atėti į Vidaus reikalų ministeriją.

Žmonės, mačiusieji avariją ir įtardami, kad tai KGB darbas, nedrįsta viešai kalbėti, bijodami susilaukti didelių nemalonumų. Todėl pateikdami kai kuriuos žudijimus, nenurudysime liudytojų pavardžių.

Moteris N. lapkričio 25 d. nuėjo į miliciją ir papasakojo mačiusi šį įvykį. Ant šaligatvio stovėjęs vyriškis. Prie jo priėjė keli vyrai ir, paėmę už parankių, pradėjo kažką kalbėti. Vyriškis, atrodo, kalbėti nenorėjęs. Vaziuojant pro šią sunkvežimį, vyrai staiga vyriškį su skrybėle pastūmė po mašiną.

Liudininkė buvo paklausta, ar galėtų atpažinti anuos vyrus, o kai ji suabejojo, milicija ją išprašė lauk.

Visai panašiai tragišką įvykį nupasakojė moksleivė N. Jis matęs tik tą momentą, kai keturi vaikinai pastūmė senyvą vyrą po besiantinančią sunkvežimį.

Sunkvežimio Maz-503 vairuotojas LAZUTKIN, sugrįžęs po avarijos į garažą, papasakojo bendradarbiams apie nelaimę, bet kartu ir guodėsi, kad nebūsiąs baudžiamas, nes žmogų po mašiną pastūmė kažkokios vyrai.

Kiek vėliau vairuotojas LAZUTKIN kun. Broniaus LAURINAVICIAUS anti-miesiems pasakojė, jog už sankryžos mašinos priekyje už 3-4 m. staiga pamatė žmogų, kuris atsitrėnęs į mašiną. Vos mašinai sustojus, prie kabinos pribėgo du jauni įgėrę vyrai, atidarė kabinos duris ir sušuko: „Ką tu padarei?“ Atvykusi autoinspekcija užsirašė vieno vyro pavardę. Į nelaimės vietą atvykę greitosios pagalbos medikai teigė, kad vyras, atrodo, pastumtas po mašiną, nes gulėjo kniūbsčias, delnai buvo švarūs, o veidas — žiauriai sužalotas.

Laidotuvės labai jautės, kad kažkokia valdiška ranka viską darė, kad tokio garbingo ir brangaus kunigo laidotuvės būtų kuo mažiau iškilmingos ir kad jose dalyvautų kuo mažiau žmonių. Jei ne Vatikano radijo pranešimas, dauguma kunigų ir tikinčiųjų apie kun. B. LAURINAVICIAUS mirtį ir laidotuves laiku tikrai nebūtų sužinoję.

Kun. B. LAURINAVICIUS savo testamente pageidavo būti palaidotas prie jo pastangomis pastatytos švenčionių bažnyčios, tačiau švenčionių rajono vykdomojo komiteto posėdyje buvo nutarta neleisti įvykdyti paskutinės velionies valios. Labai skaudu, kad švenčionių dekanas kun. ULICKAS laiku nepranešė kunigams — Algimantui KEINAI ir Kazimierui ZEMENUI, kad jie paskirti kun. Broniaus LAURINAVICIAUS testamentu vykdytojai ir ilgai slėpė, kur kun. B. LAURINAVICIUS norėjo būti palaidotas.

Lapkričio 27 d. į laidotuves rinkosi ne tik adutiškiai, bet ir daugelis kunigų bei tikinčiųjų iš įvairių Lietuvos kampečių. Atiduoti paskutinę pagarbą ir pasi-melsti už velionį atvyko taip pat vyskupas tremtiniai — Julijonas STEPONAVICIUS ir Vincentas SLADKEVIČIUS, kurie su grupe kunigų koncelebravo pagrindines gedulingas Mišias. Pamokslininkai kunigai — Kazimieras VASILIAUSKAS, Algimantas KEINA, Kazimieras PUKENAS, Jonas LAURIONAS ir kt. iškėlė daugelį

šviesių velionio asmenybės bruožų. Labai jautėsi kalbėjo kun. Jonas LAURIONAS, atskleidždamas, kad B. LAURINAVICIUS buvo didelis ne tik kaip bažnyčios statytojas, bet ypač kaip dvasinės bažnyčios ugdytojas. Sunki vaikystė jį užgrūdino, todėl kunigaudamas mokėjo anksti keltis, uoliai melstis ir dirbti, jog per rūpesčius užmirstavo net pavalyti. Mažiausiai kreipdamas dėmesio į save, velionis buvo labai jautrus kitiems, kiekvienai jų nelaimėi. Skaudžiai pergyveno dėl Bažnyčios likimo ir tautos ateities. Amžius jo nesugniuždė, — visą gyvenimą išliko entuziastu. „Tai vienas iš didžiausių ažuolų Lietuvos giriose, viena iš ryškiausių žvaigždžių Lietuvos padangėje“.

Kun. Kazimieras PUKENAS pasakojo apie velionio kunigo kuklų gyvenimą, išsilavinimą (mokėjo 5 kalbas), kunigišką uolumą ir kaip jis, nebudamas nemalonus, įsijungė į visuomeninę Helsinkio grupę ir gynė tautiečių teises. „Mes pažadame eiti tavo pramintais takais, kad būtų laimingai visi Lietuvos tikintieji, visi lietuviai“, — baigdamas kalbėjo pamokslininkas.

Labai prasmingą žodį prie kapo pasakė J. E. vyskupas tremtinys Julijonas STEPONAVICIUS, išryškindamas vieną po kito tikrai heroiškos velionio kunigo asmenybės bruožus. Tuo metu, kai daugelis Lietuvos kunigų buvo pakūgė ateistų spaudai, švenčioniuose pas kun. LAURINAVICIŲ prie altoriaus vaikai patarnaudavo Mišioms, o mergaitės bėrė gėles procesijoje. Matydamas skriaudžiamus tautiečius, velionis stėjo ginti lietuvių, tikinčiųjų ir Bažnyčios teises. Dėl to pas jį būdavo dasių nemalonus, tačiau visadaėjo tiesių keliu. Paskutiniu metu buvo apsimėitęs laikraštįje už tai, kad velionis traukė vai kučius prie Dievo. Ateistų akys gal tai ir nusikaltimas, — kalbėjo vyskupas, — bet tikinčiųjų akys — tai didelė garbė. Kiekvienas kunigas turi gerai atlikti savo pareigas, kad mūsų tautos ateitį išlaikytume lietuvišką ir katalikišką“.

Baigdamas kalbėti, tremtinys vyskupas ragino kunigus uoliai darbuotis Dievo garbei, ginti Bažnyčios ir žmonių teises, o tikinčiuosius ragino išsaugoti savo klebono pamokymus, išsaugoti tikėjimą ir perduoti jį savo vaikams.

Kunigas Bronius LAURINAVICIUS gimė 1913 m. Baltarusijos lietuviškoje saloje — Gervėčių parapijoje, Gilūnų kaime. 1944 m., baigęs Vilniaus universiteto Filosofijos — teologijos fakultetą, gavo kunigystės šventimus.

Pirmoji jo parapija — švenčionys. 1945-1948 m. kunigaudamas Ceikiniuose sunkiomis pokario sąlygomis atnaujino ir praplėtė Ceikinių bažnyčią. Nuo 1948 m. iki 1956 m. dirbo Kalesninkuose, kur įsdekoravo bažnyčią. 1956 m. kun. Bronius LAURINAVICIUS perkeltas į švenčionius. Senoji bažnytelė buvo maža, o ant pradėtos statyti bažnyčios sienų jau augo berželiai. Sienos buvo išmūrytos tik iki langų, ir viskas palikta likimo valiai. Naujasis klebonas ėmėsi drąsus žygio — pabaigti statyti pradėtą bažnyčią. Po didelių vargų ir nesusikaltomų važinėjimų su ūkininkų delegacijomis po aukščiausias sovietinės valdžios instancijas, prašant įvairių leidimų ir medžiagų, bažnyčia buvo užbaigta ir pašventinta. Tai vienintelė Lietuvoje pokario metu pastatyta ir veikianti bažnyčia, švenčionių bažnyčioje pagausėjo jaunimo ir vaikų. Tai nepatiko valdiškiems bedievams ir 1968 m. kun. LAURINAVICIUS sovietinės valdžios įsakymu iškeliamas į Adučiškį, kur jam tenka aptarnauti ne tik savo parapijiečius, bet ir daugelį Baltarusijos katalikų.

Greta sėkmingo pastoracinio darbo velionis daug jėgų atidavė ginant žmonių teises. Rizikuodamas laisve, po kun. Karolio GARUCKO mirties įsijungė į lietuviškosios Helsinkio grupės veiklą ir pastaroju metu, nuteisus Mečislovą JUREVIČIŲ ir Vytautą VAICIŪNĄ, jis buvo likęs vienintelis nesuimtas ir pajėgus dirbti Grupės narys. Suprantama, kodėl KGB velionio nekentė. Kunigas Bronius artimiems bičiuliams buvo prasitaręs, kad jau du kartus buvo bandyta jį suvaziuoti. KGB sekė kiekvieną jo žingsnį, o šm. lapkričio 21 d. „Tiesoje“ buvo atspausdintas didelis Danguolės REPŠIENĖS straipsnis „Į gyvenimą ne per šventorius“, kuriame puolamas kun. Bronius LAURINAVICIUS už tai, kad traukia moksleivius į bažnyčią. Po tokio straipsnio visi laukė sovietinės valdžios reakcijos, bet niekas nesitikėjo, kad bus padaryta tokia niekšybė.

Gero kunigo, tauraus lietuvių ir bebaime kovotojo už Bažnyčią ir Tautos teises kraujas, pralietas sostinės gatvėje, ir Jo gyvybės auka kvies visus dorus ir mąstantius lietuvius kovoti už tiesą, laisvę ir šviesą vardan visų mūsų šviesios ateities.

POPIEŽIUS VYKS PORTUGALIJON

Popiežius Jonas Paulius II ketina gegužės 12-15 dienomis aplankyti Portugaliją ir dalyvauti religinėje ceremonijoje ryšium su Fatimos 65 metų sukaktimi. Gegužės 13 d. bus taip pat vienerių metų sukaktis nuo pasikėsinimo į popiežiaus gyvybę.

Anapus Atlanto

Pagyvėjo Lietuvos ir kitų Pabaltijos valstybių laisvės atgavimo reikalai. Šiais metais jaučiamas Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių laisvės atgavimo darbuose didesnius pagyvėjimus — judėjimas.

Štai, JAV Atstovų rūmuose ir Senate įnešta jungtinė rezoliucija, kurioje JAV prezidentas yra prašomas jau šiais metais, birželio mėn. 15 d. paskelbti Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių „Laisvės Dieną“. Ir taip kasmet, iki jos atgauso laisvę ir Nepriklausomybę, JAV prezidentas vis pakartotų birželio mėn. 15 d., Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių „Laisvės Dieną“.

Toje jungtinėje rezoliucijoje pareikštas apgailestavimas, kad Sovietų Sąjunga atsisako pripažinti Pabaltijos valstybėms Suverenines teises, neteisėtai jas okupavusi, atsisako žmonių teisėtus reikalavimus patenkinti.

Juk tos trys valstybės buvusios nepriklausomos valstybės, jos buvusios ir Tautų Sąjungos narės. Jos savo kalba, religija, kultūra, papročiais yra visai skirtingos nuo rusų — Sovietų Sąjungos. Sovietų Sąjunga 1940 m. birželio mėn. 15 d. brutaliai karine jėga jas okupavo, masiškai trėmė žmones į Sibirą, priverčia įvėdė politinę sistemą, kuri naikina demokratiją, civilines ir religines laisves.

Paskelbus Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių birželio mėn. 15 d. tų valstybių „Laisvės Dieną“, JAV žmonėms būtų solidarumu Simbolis, pagerbiant Pabaltijos žmonių laisvės siekimus, rašoma rezoliucijoje.

Tikimasi, kad ta jungtinė rezoliucija bus Atstovų Rūmuose ir Senate priimta ir JAV prezidento, visam pasauliui paskelbta.

JAV prezidentas ir viceprezidentas paminėjo Sovietų Sąjungos okupuotas Lietuvą, Latviją ir Estiją

Kovo mėn. 10 d., JAV prezidentas Ronald Reagan pasikvietė į Baltuosius Rūmus apie 200 svečių, kad paklaustų politikos vadovaujančių asmenų kalbas ir stebėtų dokumento pasirašymą skelbiantį „Afganistano Laisvės Dieną“.

Kaip žinoma, prieš dvejus metus Sovietų Sąjunga pasiuntė savo kariuomenę Afganistanui okupuoti. Bet afganistaniečiai pasipriešino ir ginasi — partizaniniu būdu kovoja prieš okupantus — Sovietų Sąjungą.

JAV prezidentas, sukvietusių svečių aktyvausdoje, pasirašė dokumentą skelbiantį kovą mėn. 21 d. „Afganistano Laisvės dieną“.

Svečių tarpe buvo Europos parlamentarų, JAV kongreso narių, įvairių organizacijų ir tautinių grupių vadovaujantieji asmenys. Buvo pakviesti ir dalyvavo nemaža grupė lietuvių. Tai: Vyriausiojo Laisvės dramos Komiteto valdybos pirmininkas dr. Kazys Bobelis, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas inž. Vytautas Kamantas, JAV Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas inž. Vytautas Kuitkus, JAV Lietuvių Bendruomenės visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė Aušra Zerr, JAV Lietuvių Bendruomenės ryšinininkas tarptautiniams reikalams Washington D.C. Algimantas Gureckas, Baltic American Freedom League valdybos pirmininkas Antanas Mažeika, Lietuvių Respublikonų federacijos valdybos pirmininkas inž. Anatolijus Mišūnas ir vicepirmininkas inž. Jonas Talandis, taipgi federacijos valdybos nariai Jurgis Ramonas ir Lilija Grumulaiteienė.

Svečiams trumpai kalbėjo JAV prezidentas Ronald Reagan, viceprezidentas George Bush, Jiedu prisiminė Sovietų Sąjungos pavergtas valstybes kaip Lietuvą, Latviją, Estiją ir Afganistaną ir kt. Jiedu už tai kaltino Sovietų Sąjungą. Dar kalbėjo buvęs JAV sekretorius William Rogers, Ambasadorius Gerald Helman, valstybės sekretoriaus pavaduotojas Walter Stoessel ir kt.

Po kalbėtojų pasisakymų vyko klausimų diskultavimas. Visai programai vadovavo lietuvių kilmės specialus prezidento asistentas Baltuose Rūmuose Jack Burgess.

Po pasisvečiavimo Baltuose Rūmuose, lietuvių mažomis grupelėmis dar aplankė kitus valdžios aukštus pareigūnus, jų įstajose. Su jais taipgi aiškinosi įvairius reikalus. Pavyzdžiui, JAV ir LB valdybos pirmininkas Vytautas Kuitkus su JAV LB Visuomeninių Reikalų komiteto pirmininke Aušra Zerr ir adv. Ernestu Raskausku lankėsi Valstybės departamente. Ten su Baltų skyriaus vedėja Mildred Patterson, diskutavo: kodėl po 40 metų „Office or Special Investigation įstaiga vis dar ieško karo nusikaltėlių lietuvių tarpe. Juk pati Lietuva buvo Vokietijos Reicho okupuota ir jie (okupantai) su žmonėmis darė ką norėjo. Lietuviai nieku dėti ir jų negalima kaltinti, kaip nusikaltėlius. O dabartinis okupantas, Sovietų Sąjunga siuntinėjo falsifikuotus dokumentus.

Visos patirtos žinios Baltuose Rūmuose ir o pas kitus valdžios pareigūnus, buvo perduotos Lietuvos pasiuntiniui dr. Stasiui Bačkui.

Andrius Laukaitis

Laisvalaikio mastymai

PASAULINIO MASTO NUODĖME Įžanginės pastabos

Priartėjus gyvenimo sutamai, vis dažniau prisimenu savo vaikystės ir jaunystės dienas ir anuometinius išpučius ir pergyvenimus.

Mūsų parapijos klebonas per pamokslus nepaslystėdavo aštrių žodžių girtuokliams. Girtavimą jis laikė didele nuodėme ir girtuokliams gąsdindavo baisiomis pragaro kančiomis! Mano parapijiečių dauguma taip pat nebuvo palankūs girtuokliams ir jie sakydavo, kad nevalia juoktis iš aklo, kurčio, luoso, bepročio, bet iš girtuoklio, šaipykis kiek tik nori! Patikėjęs „išmintingems“ žmonėms, juokiau, tyčiojau iš girtų keliolika metų, t.y. kol baigiau medicinos studijas. Tik tada supratau, kad ir iš girtuoklių nevalia juoktis nes jie yra psichiniai ligoniniai. Girtavimas yra sunkiai pagydoma (daugelis tvirtina, kad nepagydoma!) psichinė liga, kuri vis plinta... Susipažinęs su įvairiomis ligomis imi abejoti nuodėmės būtimi, t.y. imi sutapinti ligą su nuodėme. Antraštę šiam rašiniui parinkau dalinai įbaugintas savo buvusio klebono pamokslų ir dalinai pagerbdamas jo gerus norus atgrąsyti žmones nuo didelės blogybės.

Girtavimo istorija

Sunku rasti literatūros apie girtavimą amžių bėgyje. Atrodo, kad istorikai mažai domėjosi šiuo klausimu... Teks pasitenkinti vienu kitu rastomis girtavimo istorijos nuotrupomis.

Girtavimo liga ar nuodėmė, tikriausiai, yra taip sena kaip ir pati žmonija. Turbūt ir Adomas su Jeva, gyvendami rojuje ir turėdami pakankamai vynuogių ir kitokių vaisių, jau ėmė fermentuoti vyną... (Gal dėl šios nuodėmės buvo išmesti iš rojus?)

Svaigalų atradimas, tur būt, buvo atsitiktinis, k.a. vasių sunka buvo palikta ilgesniam laikui inde ir užkrėsta mielėmis; sunka ėmė rūgti (fermentuotis) ir... virto vynu. Primityvus žmogus, neturėdamas ką gerti, išgėrė tokį atsitiktinį vyną, įkauso ar net pasigėrė — ir taip prasidėjo svaigalų gamyba ir girtavimas! Tai tik mano spekuliacijos, o kaip iš tikrųjų buvo — tikriausiai niekas nesužinos.

Svaigalų gamyba iš medaus ir vandens mūsų pradaė labai labai senai. Skaitant lietuvių literatūrą man atrodė, kad lietuviai pradėjo madaus gamybą, bet tikriausiai niekas nežino kada ir kur pradėta svaigalų gamyba iš medaus. Šį svaigalų žinijo anglo-saksai ir vadino jį *meodu*, (dabar anglai vadina *mead*), vokiečiai vadino *metu* ar *met*, senovės skandinavai — *mjothr*, indoeuropiečiai (sanskritai) — *medhu*, o grakai — *methy*. Sanskritų ir graikų kalbose anie žodžiai reiškė ir *ME-DŲ* ir *JAUDINANTĮ GĖRIMĄ*. Spėjama, kad madaus gamyba yra senesnė už vyną.

Šiaurės Amerikos indėnai gaminę svaiginamuosius gėrimus iš beržų ir klevų sulčių. Tik trys atkams amžiaus padėmės (polių gyventojai, Australijos ir Tierra del Fuego čiabuviai) neišmokusios gaminti svaigalų. Senovės Turkijoje ir Persijoje būvę girtaujama, bet ten pirmavęs svaiginamasis aguonų ir kanapių gaminiai. Sakoma, kad neatmenamais laikais Persijos karalius Jensehd atėręs vyno fermentaciją. Vienas jo įpėdinių (apie 3000 metų prieš Kristų) užkariavo Kipro salą vien dėl jo buvusios „brangenybės“ — vyno, kurį karalius žūt būt norėjo turėti!

Tūkstančių metų alkoholiniai gėrimai buvo naudojami ligų gydymui ir religijų apeigose (kai kurios religijos, deja, ir šian dien tebeseka aną neigiamą paprotį!), o taip pat ir pasimaginimui. Senojo Testamento liūdijimu Noah (Nojus) gėręs vyną ir dažnai būvęs girtas.

Senovės Mezopotamijos tautos ne tik girtavusios, bet jų gydytojai jau duodavo patarimus pagirgintiems!.. Babilono raštus minimas karalius Chamurabi rašė: „venusio 2250 pr. Kr.“ įstatymas tvarkiusis vyno prekybą. Anų laikų potvarkiai smulkiniinkams nebuvo per daug švelnūs... Piniginės baudos nebuvusios madoj. Nusikaltę prastos kokybės vyno teikimu ar vyno mado sukčiavimu ir nesugebėjimu tvarkyti pasigėrusių — galėjo netekti kojos, rankos ar net... galvos!

Egiptiečių hieroglifiniuose raštuose randama užuominų apie vyną ir girtavimą, kuris buvo paplitęs ir kaimiečių ir valdovų — dievų tarpe. Puotos dažnai baigdavosios svečių (tik vyrų tiek ir moterų)... „vėmimul“. Valdovo Ptah-Hotep (gyvenusio 4000 m. pr. Kr.) grabas, rastas Memfis (senovės Egipto sostinė prie Nilo upės 12 mylių į pietus nuo Kairo) griuvėsiuose, papuoštas piešiniais, vaizduojančiais vynuogių raškymą ir vyno gamybą.

Senuose raštuose užtikimai aprašymai ne tik girtavimui, bet ir reikalavimai nuosaikumui, susivaldymo. Net garsusis mongolų užkariautojas Gen-ghis Khan (reiškia „labai galingas valdovas“) sakydavęs, kad „Karys neprivalo pasigerti dažniau kaip kartą savaitėje. Geriau, žinoma, būtų jei jis niekad nepasigertų, bet juk negali tikė-

LIETUVOJE

IGNALINOS JĖGAINĖS STATYBA

„Tiesa“ praneša, kad Ignalinos atominės elektrinės statyboje jau pradėtas montuoti pirmas reaktorius. Kovo 19 d. į statybos šachtą buvo nuleista 500 tonų sverianti apatinė reaktoriaus plokštė.

Atominei jėgainei 750 tūkstančių kilovatų galingumo turbinas gamina Kairo fabrikas Charkove. Tie agregatai bus montuojami Ignalinos atominės elektrinės energetikos blokuose su 1,5 milijono kilovatų galingumo reaktoriumi.

Prie Ignalinos yra statoma tos jėgainės darbininkams gyvenvietė, kurioje jau dabar gyvena 15 000 žmonių, daugiausia rusų. Gyvenvietei duotas vardas — Sniečkus.

Kovo 30 d. Vilniuje lankėsi Rytų Vokietijos ambasadorius Maskvoje E. Vinkelmannas ir generalinis konsulas Leningrade U. Damsas. Juos priėmė LKP CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius, ministrų tarybos pirm. R. Songaila ir užs. reik. ministras V. Zenkevičius.

E. Vinkelmannas su palyda buvo nuvežtas į Kauną ir Trakus.

KOVA SU GIRTAVIMU

Vilniuje posėdžiavo sovietų aukščiausiojo teismo sesija, kuri svarstė, kaip turi būti taikomi įstatymai kovai su girtavimu ir alkoholiizmu.

Atkreiptas dėmesys, jog neleistina permenkai vertinti, kokios pavojingas visuomenei naminės degtinės vartymas ir kitų alkoholinių gėrimų gaminimas namuose. Teismams pasiūlyta nustatinti, iš kur išsigyviai vertingi maisto produktai, naudojami neteisėtai alkoholinių gėrimų gamybai, imtis priemonių, kad būtų išaiškinti ir traukiami atsakomybės visi asmenys, prisidedantys prie šio nusikaltimo.

VILNIUS VIS DAR TERŠIA NERIES VANDENĮ

Vilniaus miesto gyventojų skaičius jau peržengė pusę milijono. Mieste yra gana daug pramonės. Bet miesto ir pramonės nutekantieji vandenys, apie 225 tūkstančiai kubinių metrų per parą nevaldomi ir suleidžiami į Nerį. Todėl upės vanduo yra neleistinai užteršiamas.

TIESA (III.26) atspausdino pasikalbėjimą su miesto inžinieriais, kurie šiuo metu vadovauja Vilniaus miesto nutekamojo vandens (kanalizacijos) valymo įrengimų statybai. Tie įrengimai pradėdami statyti Neries vingyje, žemiau miesto, bet statyba užtruks dar daug metų, nes metams numatoma išleisti tik 2 milijono rublių. Pagal samatą, pirmos eilės įrenginiai kainuos 18 milijonų rublių. Tai bus vien tik mechaninio valymo įrengimai, įskaitant dumblo džiovinimą. Aple biologinį valymą, kuris kainuos žymiai daugiau, tuo tarpu dar nekalbama.

Inžinieriai sako, kad po mechaninio valymo Neries užterštumas sumažės perpus. Iš nutekamojo vandens bus pašalinta apie 60 proc. nešvarumų. Likę nešvarumai, iki bus įrengtas biologinis valymas, bus paleidžiami į upę.

LAUKIAME AUTOPARDOUOTUVES

Buvome įpratę, kad į Dabikinės tarybinio ūkio Mergeliųčių kaimą kartą per savaitę atvažiuodavo autoparduotuvė ir atveždavo būtiniausių prekių. Dabar jau seriai nebesulaukiam. Gal kai kam atrodo, kad netoli ir į parduotuvę — keturi kilometrai, bet mūsų kaime gyvena senų žmonių. Beje, ir jaunesniam tokį kelią įveikti pėsčiomis, grįžti su nešulu nelengva.

Prašome Akmenės rajokoopsjungą mums padėti.

V. Urbanas

tis negalimo dalyko!

Žymusis graikų užkariautojas Aleksandras Didysis pasirašymų girtavimu. Graikų filosofas ir rašytojas Plutarchas yra vaizdžiai aprašęs makedoniečių armijos oręjas (tai puotos, kur niekuo nesivairuoma...), o jų vyriausias vadas Aleksandras, būdamas girtas, degl padegęs užkariautos Persijos sostinės Persepolio karališkuosius rūmus...

Kodėl žmonės girtauja? Atsakyti į šį klausimą kol kas dar niekas negali. Tiesa, daugelis bando kaltinti gyvenimo aplinkybes, bet manęs tas neįtikina. Tikriausiai tai žmogaus įgimtas menkavertiškumas, o aplinka, kitų pavyzdys ir žavingos alkoholinių gėrimų reklamos tik paskatina menkystę.

Prisimenu „smetoniškus“ laikus, kada paskatintinai ir spauda kaltindavo carinės Rusijos okupaciją dėl lietuvių girtavimo. Tada tikėjau, kad okupantai rusai kalti dėl lietuvių ištvirkavimo, bet vėliau persigalvoju ir ėmiau abejoti ana dogma. Juk dauguma rusų valdininkų buvo girtuokliai; tai jei lietuvių buvo tokie aviniai, kad savinosi savo skriaudėjų — okupantų neigiamybės, tai tuo jie save visiškai nuvertino!..

Europos LIETUVIS

LITHUANIAN WEEKLY
Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470
Registered as a Newspaper at the Post Office.
Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.
Prenumeratos kaina metams 16 svarų, pusei metų 8 sv. (kitų kraštų prenumeratoriai moka pagal Britanijos svoro kursą).

Vienos skiltys idėto skelbimo kaina 5.00 sv. už colį. Didesai skelbimai atitinkamai brangiau.
Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesilima atsakomybės.
Redakcija redaktoriaus kolektyvas.
Redakcija rankraščių talso ir trumpina savo nuožiūra.
Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.
Atspausdinti straipsniai išreikšia autorių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Kronika

EUROPOS LIETUVIŲ KALENDORIUS 1982 M.

IV. 24-25 DBLS Metinis Suvažiavimas ir Liet. Namų B-vės akcininkų susirinkimas, 2 Ladbroke Gdns., London W11.
V. 1-3 DBLS Tautinių šokių ir Liaudies Dainų Savaitė, Lietuvių Sodyboje, Hampshire, DB.
VIII. 15-21 29-oji Europos Lietuvių Studijų Savaitė, St. Mary's College, Strawberry Hill, Twickenham, DB.
VIII. 21-23 2-asis DBLS Lituanistinis Savaitgalis, Lietuvių Sodyboje, Hampshire, DB.
IX. 11 Britanijos Lietuvių Dienos, Bradford, DB.

TAUTOS FONDUI AUKOJO

Ild Meilius 5 sv.
Nuosirdžiai dėkoja
TFA D. Britanijoje

PADEKA

Tai su nuosirdžiu ACIO ponui Kazui Rozanskui už Čikagos Anglijos Britanijos Lietuvių klubo pinigine dovaną.

Mielosioms „Dainavietėms“ už šv. Velykų linkėjimus ir pinigine dovaną tai su nuosirdžiausia ACIO!

Su šv. Velykų linkėjimais ir džiū dekingumu pasilieku
Jūsų
Vladas Slaitas
8.4.1982 Londonas

Londonas

A.A. F. NEVERAVICIAUS MIRTIES METINIS

A.A. Fabijono Neveravičiaus mirties metinių progą, balandžio 18 d., šeštadienį, 11 val. Londono lietuvių bažnyčioje bus atšventinta mišios už jo vėlę.

Vėlonies draugai ir pažįstami kviečiami dalyvauti.

MARGUCIŲ BALIUS LONDONE

Šių metų tradicinį Margucių Balių organizuoja Londono DBLS Pirmas skyrius, padedant šv. Onos Moterų draugijai.

Balius bus šeštadienį, balandžio 17 d., 7 val. vakare Lietuvių Socialiniame klube Victoria Park Rd. Bus skanių užkandžių, loterija ir gera muzika.

Gražiausi margučiai bus premijuojami. Visi, norintieji smagiai praleisti vakarą, kviečiami atsilankyti. Įėjimas tik £1.
Rengėjai

MIRĖ EMILJA LŪZIENĖ

Balandžio 13 d. Londono ligoninėje po ilgus ir sunkios ligos mirė Emilija Lūzėnė, buv. „Europos Lietuvio“ redaktoriaus agr. Juozo Lūžos našlė.

MIRĖ A. SADONIS

Praeitą savaitę rastas negyvas savo bute Rytų Londone Alfonsas Sadonis. Laidotuvės bus East London Krematoriume balandžio 22 d. 10.30 val. ryt.

Derby

DBLS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Šeštadienį, balandžio 18 d. 7 val. vak. Derby skyr. valdyba šaukia visuotinę skyr. narių bei akcininkų metinį susirinkimą.

Susirinkimas įvyks „Wilmat Arms“ vieš buto patalpose, Normanton Rd., Derby Dienotvarkėje svarbūs skyr. veiklos reikalai: Skyriaus valdomųjų organų bei atstovo į visuotiną Sąjungos suvažiavimą rinkimai.

Nesutinkus reikiamam skaičiui narių, po valandos bus šaukiamas kitas, kuris bus teisėtai dalyvaujant bent kokiam skaičiui. Visiems nariams dalyvavimas būtinas. Taip pat kviečiame ir svečius.
Skyr. Valdyba

Nottinghamsas

NOTTINGHAMAS SU JAUNIMU

Atsimintina, kad balandžio 17 ir 18 d. Aušros Vartų Židinyje vyks skautų ir skautėlių stovykla. Laužas bus 17 dienos vakare, o iškilni sueiga 18 d. po 11.15 val. pamaldų.

Stovyklai vadovaus S. S. B. Vaitkevičius. Visiems reta progą pabendrauti su jaunimu.
Židinyas

MOTINOS DIENOS MINEJIMAS

Nottinghamo Moterų draugija ruošia Motinos dienos minėjimą šeštadienį, gegužės 1 d. 6 val. vak. Ukrainiečių, salėje, 30 Bentinck Rd.

Bus puiki programa, pasirodys Nottinghamo jaunimas neatsilikis ir vyresnioji karta. Dainuos garsus Gintaro choras, bus labai turtinga loterija, veiks baras, gros šaunai muzika.

Kviečiame iš arti ir toli mūsų kaimynus, prašome neveltuoti. Nottinghamas laukia jūsų.
Moterų Draugija

Prestonas

SUSIRINKIMAS

Š.m. gegužės mėn. 1 d., šeštadienį, 4 val., 126, Queens Rr., pirmininko S. Macūros bute, šaukiamas Prestono skyriaus narių susirinkimas, kuriame bus padarytas pranešimas iš DBLS-gos atstovų suvažiavimo ir aptariami skyriaus reikalai. Skyriaus narius ir patį kviečiančius maloniai kviečiame dalyvauti.
Skyriaus Valdyba

Stoke-on-Trent

MOTINOS DIENOS MINEJIMAS

Šių metų gegužės 8 d., 7 val. vakare, Sneyd Arms Hotelyje, Tunstall, Stoke-on-Trent, DBLS-gos skyrius ruošia Motinos dienos minėjimą. Programoje: Stoke-on-Trent, Nottinghamo ir Derby ponų mokiniai jaunieji artistai ir artistės atliks lietuviško žodžio ir dainos pynę. Todėl meninė dalis bus ypatingai įdomi ir įvairi. Kai kurie iš jaunųjų artistų pasirodys pirmą kartą.

Tuoju po programos bus šokiai, gros plokštelių muzika.

Visus Stoke-on-Trent ketuvius ir jų svečius nuosirdžiai prašome šiame skyriaus paruošime dalyvauti.

Kviečiame ir kaimyninių skyrių pravažiuojančius lietuvius sulaukyti arkių ir užsukti į mūsų šventę.
Skyriaus V-ba

Šveicarija

VASARIO 16 MINEJIMAS

Minėjimas šiais metais įvyko Zueriche, Vasario 28 d. Pagal tradiciją jis buvo pradėtas pamaldomis. Dr. Kun. J. Jūraitis atliko šv. Mišias ir pasakė šiai dienai pritaikytą pamokslą dviem kalbom — lietuviškai ir vokiškai. Tad ir mūsų draugai, taip pat galėjo pamaldose prasmingai dalyvauti.

Po pamaldų sekė Bendruomenės metinis susirinkimas, kur po aptarimo einamų reikalų ir pranešimų, buvo perrinkta ta pati valdyba. Pirmininkas Dr. A. Kušlys, vicepir. p-lė Dr. J. Pečiulionytė, sekretorė — išdininė ponė Irena Kaestli — Augėvičiūtė ir revisoriumi p. J. Jakaitis.

Iškilmingas minėjimas įvyko vėl kartu su estais ir latviais. Mūsų Bendruomenės mažėja. Ypač latvių Bendruomenė. Jau ten nelengva surasti asmenį, kuris imtųsi atsakomybę už organizacinį darbą. Vis dėlto susirinko „International“ viešbutyje virš 100 žmonių. Salė išpuosla pabaltiečių ir šveicarijos vėliavomis teikė šventišką nuotaiką.

Po bendrų pietų, Min. Dr. A. Gerutis paminėjo šio susirinkimo reikšmę — Pabaltijo tautų nepriklausomybės atstatymą prieš 64 metus, ir pristatė šios šventės paskaitininkę ponę Beatrice Eichmann — Leutenegger. Ponia B. Leutenegger, prieš 2 metus padarė radijo reportažą apie Lietuvą, Latviją ir Estiją, kiekvienam kraštui skiriamą po vieną valandą. Taigi kalbėtoja buvo kompetentinga kalbėti apie šveicarijos ir Pabaltijo tautų santykius.

Meninėje dalyje sekė liaudies dainos — estų atliktos estės iš New Yorko, lietuvių ir latvių dainos buvo gražiai ir suprantamai padainuotos zuerichiečio šveicaro p. Michael Jaeger. Nenuilstanti p. J. Stasiukėnė su savo šokių grupe, kaip įprasta, aukštame meno lygyje, interpretavo lietuvių tautinius šokus.

Italijos šveicarijos televizija šį minėjimą nufilmavo. Minėjimas bus rodomas televizijoje artimu laiku. Italijos šveicarijos televizija žiūrovų skaičiumi yra svarbiausia šveicarijoje. Ji yra matoma labai

daug milijonų žmonių — į pietus toliau net už Neapolį.

Susirinkimo priimta rezoliucija — pasmerkimas žmonių teisių laužymo Pabaltijyje, Lenkijoje ir Afganistane, tą pačią dieną buvo perduota per šveicarijos radiją, o sekančią dieną paskelbta ir svarbiausio šveicarijos laikraestyje „Neue Zürcher Zeitung“.

Minėjimas buvo plačiai aprašytas ir p. B. Leutenegger paskaita atspausdinta, Luzerno dienraštyje „Vaterland“.

„Glaube in der zweiten Welt“ — laikraštis ir organizacija, kuri rūpinasi tikėjimo laisvės laužymu sovietų imperijoje, taip pat šį minėjimą gražiai aprašė.

Minėjimą baigė bendromis jėgomis sugiedodami Estijos, Latvijos ir Lietuvos himnus.

A. Kušlys

Vokietija

BALTŲ SAVAITĖ MIUNCHENE

Nuo 19 iki 28 kovo Baltų Savaitė Miunchene praėjo sėkmingai. Ją organizavo pabėgėlių „Susitikimo namų“ vadovybė drauge su vokiečių — pabaltiečių organizacijomis.

Lietuviai buvo joje atstovaujami „Ratuko“ mergaičių su netikėtu pasisekimu šoktais tautiniais šokiais; lietuviškos poezijos vertimų (Kosū Aleksandriškio, B. Brazdžionio, Maironio, B. Sruogos) skaitymu; vargonų koncerte didingai nuskambėjo Juozo Žilėvičiaus Fuga „Pulkim ant kelių“ giesmės motyvu. Be to svečiai buvo vaišinami žemaitiškais lašinėčiais, žagariškais ir kt. lietuviškais valgiais, mūsų Moterų klubo ponų paruoštais.

Lietuvių poezijos vertimus meniškai skaitė Bavarij radiofono muzikos skyriaus redaktorius Aleksandras von Schlippe, o Žilėvičiaus Fugą šv. Stepono bažnyčioje grojo vargonininkas iš Bochumo Werner von zur Muehlen. Jam toji Fuga labai patikusi, todėl ją buvo įrašęs koncerto programos užbaigimui.

VAKARAS SU ICCHOCHU MERU

Pirmąją balandžio susirinko nemažas būrys mūsų apylinkės literatūros mėgėjų, susitikti ir pasiklausyti I. Mero, skaitant iš savo kūrybos.

Eglė Juodvalkė pristatė rašytoją jo paties pasakytais žodžiais, tarp kitko:

„Mane motina — žydė pagimdė, o motina — lietuvė iš mirties išlėšė. Dvigubos šaknys maitina mane, žmogų ir rašytoją. Tad tegul bus leista kalbėti ne tik kaip žydui, kurį varė žyruobėn sušaudyti, bet ir kaip žmogui, kurį lietuviškos šaknys talpiai maitina. Gal tai buvo Apvaizdos ranka, paskutiniu akimirkiniu išplėsiusi mane iš mirties glėbio, kad liudyčiau gyvu žodžiu.“

Tik lietuvių kalba kuriantis rašytojas Meras paskaitė dar Vilniuje pradėtą ir nesenai užbaigtą apsakymėlį „Naktiepiečiai savaitės gale“ bei filosofo kalbą (malda) iš „Striptizo“.

Rašytojas yra parašęs penkis romanus ir keletą novelių bei apsakymų. Netrukus išeis 4-ojo spaudos jo romanas „Sara“.

Ilgai ir įdomiai užsitęsęs pokalbis su rašytoju ir jo žmona daugiausia sukosi apie žydų padėtį Izraelyje ir Lietuvos žydus.

E. JUODVALKĖS PASKAITA

Eglė Juodvalkė kovo 27 d. Romuvoje skaitė paskaitą apie lietuvišką dainą Jaunimo Sąjungos ruošime „Dainų subatvakaryje“.

UŽUOJAUTA

VLB Miuncheno apylinkė išreikšė V. Hermankelei nuosirdžią užuojautą, kovo 19 d. Lietuvoje mirus brangiai motinai, kurios negalėjo palydėti į amžino poilsio kapus.

MOTINOS DIENOS MINEJIMAS

Motinos dienos minėjimas Miunchene įvyks gegužės 8 d. ir Maironio 50 m. mirties sukaktis (120 m. nuo jo gimimo) — birželio 19 d.

Perku ir parduodu įdomius senus daiktus: laikrodžius, auksą, sidabrą bei viso kiausius pinigus ir taip toliau.

Robertas R. Sakalas, Headley Park Club, Nr. Bordon, Hants. GU35 8TE.

LIETUVISKOS PAMALDOS

Nottingham — balandžio 18 d., 11.15 val., Lietuvių Židinyje, skautų stovyklos prog.

Derbyje — balandžio 18 d., 14 val., Bridge Gate.

Manchester — balandžio 25 d., 12.30 val.

Bradforde — gegužės 2 d., 12.30 val. Prisiminsime mamytės.

Eccles — gegužės 9 d., 12.15 val.

Leigh — gegužės 16 d., 5 val., šv. Juozapo bažn.

Nottingham — balandžio 25 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

Nottingham — gegužės 2 d., 11.15 val., už Motinas, Liet. Židinyje.

Corby — gegužės 2 d., 14 val., už Motinas, šv. Patrike, Gainsborough Rd. ir apylinkių lietuviams.

Nottingham — gegužės 9 d., 11.15 val., Židinyje.

Skaitytojų laišškai

REIKIA GERO GASPADORIAUS

Paskutinį kartą Sodyboje buvau per tradicinį saskrydį.

Beskaitydamas mūsų laikraštį ir iš šalies girdėdamas įvairių pasakojimų ir gandų, nutariau nelaukti ateinančių atlaidų, bet nuvažiuoti ir pačiam pasikalbėti su ten gyvenančiais lietuvių ir pensininkais.

Buvo gražus sekmadienio priešpieštis. Atvykusį iš miesto, malonus vėjelis ir saulutė gaivinančiai veikė. Žinoma, pirmiausia, pagal jau priimtą tradiciją, turi užsiregistruoti bare. Čia sutinku būrelį senų pažįstamų ir net keturis direktorius. Vienas jų už baro šinkuoja, o kiti užima svečius, aiškina įvykusių pasikeitimus. Susimokėjęs minimalinį registracijos mokestį (nesu iš tų, kurie tik bokale įžiūri mūsų veiklos pagrindinį ramstį) ir sumetęs keletą žodelių, nepajutau, kaip atėjo laikas sėsti pietų.

Salėje apie 30 valgytojų. Stalai gelėm papuošti, greitas patarnavimas. Pietums — skanūs barščiai ir trijų mėsiškų patiekalų pasirinkimas. Po to sūris, saldūs daiktai, vaisiai ir kava.

Prisipažinsiu, jog mėgstu retkarčiais skaniai ir poniškai pavalyti, ir, savaime aišku, su raudonu vyneliu. Neįpratau dar iki šiol ką nors vien tik iš mandagumo girti. Tačiau šį kartą, mokėdamas padaryto nuos tolio žmonišką sąsąitę, neiškenčiau perduoti savo komplimentų virtuvės šeimininkei.

Popiet saulutė švietė dar skaščiau. Išėjau pasidairyti, kas dedasi toje lietuviškoje žemėje. O čia vaizdas tikrais pasikeitęs. Palyginčiau su nusigyvenusiu kolchozu. Netoli senelių namų, apgriuvusiam tvartelyje išsprautas, nuo praėjusių šaltų susproges, senas traktorius. Už tvartelio akis pagauva užkusi ir pažaliavusi dirbtinė kūdrėlė. Kelios išlikusios plunksnelės liudija, kad čia kažkas žasėles penėti bandė.

Daržai, turbūt nuo a.a. Lūžos laikų, nepajudinti. Kiti laukai, kuriuose būtų galima vaismedžių prisodinti, ar kitaip išnaudoti, kurmių iškūsti ir piktžolių priaugę. Šiltadaržis, kuriame tie skanūs pamidorai augdavo, nugriautas.

Einu prie ežerėlio. Ten prakiuręs laivelis, ir krantų įsikabinęs, laikosi, aplink visokio cemento gabalai mėtosi. Keč žmogeliai, meškeres įmerkę, stebuklo laukia. Priena pilkas katinėlis, uodegą iškėlęs, meikią glaudžias ir lyg skundžias, kad žuvelių nesulaukia.

Suku miškelio link. Prienu didžiausią krūvą plastikinių maišų ir visokių virtuvės atliekų. Tai tikriausiai kelerių metų šiukšlių rinkinys! Nėko nesudėjinta. Baisai ir pajudinti — tikra žurkių perykla! Čia pat ir antrasis ežerėlis. Dabar jau nebegyvas, krūmės ir medeliai apaugę. Užplanuota jį iš numirusiųjų prikelti ir vandenilio įlašinti. Darbai jau prasidėję. Pats Bendrovės pirmininkas su keliais savanoriais šakas kerta ir kelmus rauna. Reikėtų daugiau talkos.

Pasiekiu Sodybos ribas — upelį. Už jo — Anglija. Čia pat, įklimpus į žemę, pūpsu surūdijusi vėdens pumpavimo mašina. Šalia dangos brezentas pamestas. Prisimenu a.a. inž. Gasiūną, kurio pastangomis ta pompa įsigyta. Suspaudžia širdį.

Išėjo žmogus pasivaikščioti...

Žmogus išėjo pasivaikščioti į Ukmergės apylinkes ir miške rado... cemento bloką. Žinoma, miške blokas neauga, ir buvo galima manyti, kad kažkas jį išvežė iš statybos aikštelės, manydamas vėliau pasisavinti. Buvo galima manyti ir kitaip — gal nerangūs ir neūkiški statybininkai išmetė bloką kartu su šiukšlėmis. Maža ką buvo galima pagalvoti. Bet mūsų minėtasis pilietis ilgai nesvarstė. Mat jis pats stotasi namą, tad nusivėžė tą paklydusį bloką į savo sklypą ir įmūrijo į statomo namo pamatus. Bet atsirado daras pilietis, o gal pavduolis, kuris matė nelemto bloko perkėlimo operaciją ir pranešė milicijai. Žmogui liepė iškasti tą bloką ir grąžinti statybininkams.

Radėjas tai įvertino kaip didelę neteisę: juk jis nepavogė, jis rado, o iš jo atėmė, todėl pasijuto dūžiai nuskriaustas. Bet apskritai jis smerkia vagystes, valstybinio turto švaistymą, pasisavinimą, neūkiškumą, ne kartą apie tai yra kalbėjęs...

Mokytojas, mokyklos vadovas susirinkęs me kalba, kad būtina kelti mokytojo prestižą. Jis moko ir auklėja jaunąją kartą, rengia ją gyvenimui, privalo išugdyti sąžiningus, darščius ir idėjiškus piliečius, be to, turi teigiamai veikti ir mokinį tėvelius, kad tie šeimoje tinkamai auklėtų savo vaikus. Todėl mokytojo prestižas turi būti labai aukštai pakeltas.

Kas gali tam prieštarauti? Bet štai tą patį mokytoją paklausė, ar siekdamas didesnio pažangumo, jis kartais dirbtinai nepažįdina savo mokinių pažymius. Reikia pripažinti šio žmogaus nuosirdumą: jeigu kitose mokyklose, sako, taip darys, jis irgi didins pažymius, nes nenorėjęs pakenkti savo mokyklos garbei...

Gdytojas vėšai pasakoja apie kilnią tarybinio mediko misiją budėti darbo žmo

Skubu baseino pusėn.

Va ir baseinas. Dar prieš keletą metų tiek pinigų idėta, o dabar pilnas dvokiančio vandens, varlės spoko ir sau visiškai ramiai kojom skeryčioja. Per žiemą ne vandeniu, o nebuvo išleistas.

Baigiu savo pasivaikščiojimą. Nedrįstu sukli šaudyklos link, kur suvažiuavę angilai šautuvais pleškina.

Pietų metu pakilusią mano nuotaiką, apgaubia nusivylimas mintys. Grįžtu prie mašinos, galvodamas: „Kodėl taip atsitiko? Kas privedė prie to? Nesugebėjimas tvarkytis, nenuminamumas, estetikos stoka, ar tiesiog apskaitimas?“

Važiuoju namo. Mąstau apie tą būsimąją „paslaptį“ teismą. Ir kuo daugiau galvoju, tuo neaiškiau darosi. Kas čia kam turi išmokėti kompensacijas? Ar Bendrovė atleistiems ilgamečiams Sodybos vėdėjams, ar tie buvusieji tvarkytojai Bendrovė, už nualinimą ūkių?

Neturiu galios Sadybos reikalų tvarkyti, norėčiau tik palinkėti mūsų direktoriams surasti tikrai gerą gaspadorių, bet neatiduoti tos vietos į pirmas pasitaikiusias rankas.

Iki pasimatymo naujai pertvarkomoje Sodyboje. **Svečias**

DĖL SODYBOS REZOLIUCIJOS

1982 metų Sodybos skyriaus susirinkimas turi būti paskelbtas neteisėtu, kadangi buvo organizuotas ir prastes grupės neblaivių žmonių.

Ta pati grupė paruošė ir rezoliuciją. Daugumas skyriaus narių buvo girti.

Mano nuomone, mes Sodybos skyriaus nariai, turime sušaukti naują šių metų susirinkimą, perrinkti Valdybą ir sudrausti, arba pašalinti tuos skyriaus narius, kurie norėdami nutrinti savo darbus, šmežia padorius lietuvių ir lietuviųbei nusipelnusių žmones.

Zigmąs Juras ir Jonas Alkis, — pagarba Jums už Jūsų darbus, siekinat mūsų vienybės ir išsilankymo svetimose padangėje.

Robertas R. Sakalas,
Lietuvių Sodyba

ATSIPRAŠYMAI K. BARĖNUI

DBLS skyriuose kalbama, ir net parašoma provincijos biuleteniuose, kad DBL S pirmininkas ir valdyba dar nėra pakan-kamai atsiprašę K. Barėną.

Norėčiau priminti, kad K. Barėnas buvo atsiprašęs žodžiu ir raštu DBLS metiniame Suvažiavime 1981 m. (žiūr. E.L. no. 16, balandžio 21, 1981). Be to jis buvo atsiprašęs žodžiu DBLS Specialiame Suvažiavime Nottinghamame ir, pagaliau, DBLS Tarybos suvažiavime Manchesteryje.

DBLS Valdyba niekad neturėjo jokio tikslo įžeidinėti asmenis. Gindama DBLS pozicijas spaudoje, DBLS Valdyba neminėjo pavardžių tų asmenų, kurie puolė be jokio pagrindo DBLS vėliką. Bet jeigu kas nors mano, kad DBLSValdybos pareiškimai galėjo K. Barėną įžeisti, tai DBLS pirmininkas ir Valdyba pakartoją, kad DBLS Valdyba tikrai tokios intencijos neturėjo.

Z. Juras,
DBLS pirmininkas.

nių sveikatos sargyboje. Jo profesija tauri, darbas sunkus, reikalauja didelio pasiaukojimo ir visiško paciento pasitikėjimo, todėl išsugauto jo didelį autoritetą — būtinas reikals. Ogi kritikuojant medikus, padaroma didelė žala, nes tuo jų autoritetas griunamas. Į klausimą, ar keldami autoritetą, gydytojai negalėtų pasmerkti kai kuriuos kolegas, imančius iš pacientų dovanų ir pinigų, oratorius išdėstė neilgą teoriją, kad, girdi, viskas priklauso nuo to, kada ima — prieš gydymą ar po. — iš ko ima, ką ima, už ką ima ir t.t. Susirinkimui neišgirdo to, ko laukė — kad gydytojas kategoriškai pasmerktų bet kokį „ėmimą“...

Galū prisieki, kad šitos trys istorijos neišgalvotos, pats jas girdėjau ir neskelbsiu pavardžių todėl, kad žmonės kalbėjo nuosirdžiai ir, sakytum, privaičiai, ne spaudai. Bet visos jos man turi vieną prasmę, rišasi ant vieno siūlo.

Be jokio sąžinės graužimo daugelis mūsų pasilengvina gyvenimą, susidaro patogumų kitų (visuomenės) sąskaita, paniekina savo pareigą, kuriai buvo ruošiamas, kurį patys pasirinko. Ir nesakytum, kad nesupranta, daro nesamoningai. Priešingai, supranta daromą žalą, bet vėlg lengvai eina į kompromisą su sąžine. Tai didelė blogybė, ne tik visuomenės, bet ir pačiam žmogui, asmenybei, nes čia prasideda jos degradacija, žmogus ne tik nekovoja dėl savo teisingų minčių realizavimo, bet ir prisitaiko prie blogybės, sumenkėja, vėna kalba, kita doro, dėl to praranda kitų žmonių pasitikėjimą. Nes, kaip sako rytiečio patarlė, kad ir kiek kartotum žodį „chalva“, dėl to burnoje saldžiau nepasidaro.

Gallus Ale